

ΤΥΧΑΙ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ.

Πρὸ ὀκτώ αἰώνων ὅλη ἡ Εὐρώπη ἐραίνετο ἑτοιμος νὰ μεταγχισθῆ εἰς τὴν Ἀσίαν. Τὰ κατοικοῦντα αὐτὴν ἔθνη διάφορα μὲν κατὰ τὴν γλῶσσαν, τὰ ἦθη καὶ τὴν καταγωγὴν, συνδεδεμένα ὅμως διὰ τῆς αὐτῆς θρησκείας καὶ τῶν αὐτῶν προλήψεων συνεμάχησαν, καθὼς τὸ πάλαι οἱ μικροὶ καὶ ὀλιγάριθμοι λαοὶ τῆς Ἑλλάδος κατὰ τῆς πατρίδος τοῦ Ἑβραίου καὶ τοῦ Αἰνείου, ἢ μᾶλλον καθὼς οἱ Ἀργοναῦται ἦσαν κατὰ τῆς Κολχίδος. Ἐδῶκε δὲ πρῶτος τὸ σύνθημα ἀπλοῦς καὶ πτωχὸς ἐρημίτης Πέτρος, τὸ ὄνομα διότι συνοδεῖον τοὺς ἀπερχομένους εἰς τὰ τῆς Ἱερουσαλήμ προσκηνύματα Γαλάτας εἶδεν αὐτοφεί τοσαῦτα πάτηχτας τοῦ χριστιανισμοῦ ὑπὸ τῶν κατεχόντων τὴν ἁγίαν γῆν Σαρακηνῶν, ὡς τε ἀπεφάσισε νὰ δεγείρη τὴν Δύσιν κατὰ τῆς Ἀνατολῆς. Ὅθεν φέρων γράμματα τοῦ Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Συμεῶνος πρὸς τὸν Πάπαν ἐζήτησε τὴν βοήθειάν του ὑπὲρ τοῦ κηρύγματος, τὸ ὁποῖον ὑπὸ ζήλου ἐνθουσιωδῶς ἀεέλαβε, περιπερόμενος δὲ εἰς διαφόρους τόπους προέτριπε τοὺς στρατιώτας τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον πόλεμον.

Ἄλλὰ καὶ Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός, αὐτοκράτωρ τότε τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῦ Γραικωρωμαϊκοῦ βασιλείου, καταπιεζόμενος ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐπικλείετο

σχεδὸν συγχρόνως τὴν συνδρομὴν τοῦ μεγάλου λογιερέως τῆς Ῥώμης. Ἡ πρώτη συνλευσις ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν μεγιστάνων συνεκροτήθη εἰς τὴν Ἰταλίαν ἄλλ' αὐτὴ εἶχε ἀπολάβει πρὸ πολλοῦ τοὺς ἡρωϊκοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις τῶν κατακτήσεων. Τοῦναντίον δὲ οἱ Γάλλοι ἀνδεικνύοντο πανταχοῦ καὶ πατὰ πᾶσαν περίστασιν φίλοι τοῦ Ἄρεως καὶ τῶν κινδύνων. Εἰς τὴν πόλιν λοιπὸν Clermont ἀπεφασίσθη δημομαδὸν ἢ ἐκστρατεία, ἀφ' οὗ ὁ μὲν Πέτρος μετὰ λυγμῶν ἐρηνολόγησεν εἰς τὴν ὁμήγουσιν τὰς βραβάνους τῶν ὀταδῶν τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ δὲ πᾶπας δημογοήτης εὐφραδέστατα ὑπὲρ τῆς πίστεως ἐξηλέκτρισε τοὺς ἀκούοντας. Διὰ τοῦτο εὐθὺς πάντες ὤρισαν τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν θεοδικιστῶν τόπων κοσμητῶν τὸν δεξιὸν ὄμον καὶ τὰ κράνη τῶν διὰ τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ.

Μὴ νομίζωμεν ὅτι ὁ αἰστρος οὗτος κατέλαβε μόνον τοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος μαχητὰς, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες καὶ παῖδια ἐσημεσον τὸ αὐτὸ σὺμβολον τῆς πίστεως εἰς διάφορα τοῦ σώματος μέρη καὶ εἰς τὰ ἐνδύματά. Οἱ μοναχοὶ λειποτακτοῦντες ἐκ τῆς ἐρήμου ἠυτομόλου εἰς τὰς συντασσομένας φάλαγγας νομίζοντες ὅτι ἔλκονται ὑπὸ θείας ἐμπνεύσεως, οἱ δὲ λητταὶ καὶ κακοῦργοι καταλιμπάνοντες τὰ ἄγνωστα κρητῦρετα ἤρχοντο νὰ ἐξομολογηθῶσι τὰ ἁμαρτίας των, ὑπέσχεοντο δὲ νὰ ὑπάγωσι καὶ εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ διὰ νὰ τὰς ἐξαγοράσωσιν ἐντελῶς.

Πανταχόθεν τῆς Εὐρώπης ἐκινεθον στρατεύματα ὅθιν ἐπαυσαν πᾶτα ἄλλα διαφορὰ καὶ ὑποθέσεις, ἡ δὲ

γυναικας κατά τους καρούς εκείνους. Πολλὰ κυρία τῆ. Γενούας κτλ. ὁμάσται νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν Ἱερουσαλήμ ἐκ τοῦ ζυγοῦ τῆς δουλείας ἐζήτησαν τὴν εἰς τοῦτο προστασίαν καὶ βοήθειαν τοῦ Παπα.

Μετὰ τὴν ἐκτὴν σταυροφορίαν βασιλίσσα τις ἐξ Οὐγγαρίας ἀφοσιώθεισα εἰς τὴν λατρίαν τοῦ Χριστοῦ παρέμεινε σταθερῶς εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν μέχρι τέλους ζωῆς. Τὸ παράδειγμα τοῦτο ἠκολούθησαν καὶ πολλαὶ ἐκ τῶν γυναικῶν τῆς ἀριστοκρατικῆς τάξεως, καθὼς ἡ κόμησσα τῆς Φλανδρίας. Μαργαρίτα τις πολιορκηθεῖσα εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ περὰ τοῦ Σαλαχιδίνου ἐχρημάτισεν Ἀμαζῶν, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ σταυροῦ διότι περθενημένη ὑώρακα, γέρουσα δὲ κρᾶνος χαλκοῦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐμάχετο ἀνδρείως εἰς τὰς ταξείους τῶν στρατιωτῶν ὕστερον εὐτύχησε νὰ διέλθῃ ἀβλαβῆς ὅλην τὴν Ἀσίαν, πιστρέφουσα εἰς τὴν πατρίδα τῆς (Laon) ὅπου καὶ ἀπέθανεν. Αἱ πλείσται ὁμῶς τῶν οὐστιχῶν τούτων γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι παραφερόμεναι εἴτε ὑπὸ τοῦ ἐθνουσιασμοῦ τῆς ἑρσκειας, εἴτε ὑπὸ τῆς πρὸς τοὺς ἀνδρας τῶν ἀλλοθῆς ἠκολούθησαν μετὰ τῶν τέκνων τὴν ἐκστρατείαν, κατέστρεψαν ἔλειπνῶς τὸν βίον καθ' ὅσον διότι ἡ μεγάλη αὐτῆ τῶν λαῶν κίνησις ἀρχομένη ὡς παλιῖβρια τοῦ ὠκεανοῦ ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐτελεύτα εἰς τὴν Ἀσίαν, ὥστε ὅλος ὁ μεταξὺ τόπος ἦτο πλήρης ἀνθρώπων μεταναστευόντων εἰς ἄγνωστα κλίματα, ὀλίγων δὲ τιῶν ἐπανερχομένων εἰς τὴν πατρίδα των. Ὅτε τὸ Δορύλαο ἐκινδύνευε νὰ ἀλωθῆ, πλῆθος τοιούτων γυναικῶν καὶ νεανίδων φεβηθεῖσαι τὴν κτηνώδη ἐκδίκησιν καὶ λύσσαν τοῦ ἐχθροῦ ἐφαντάσθησαν νὰ τὸν ἐξευμενίσωσι φέρουσαι ὡς μείλιγμα ἅπαντα τὰ ἐξ ἀδαμάντων καὶ ἄλλων πολυτίμων λίθων κοσμήματα, ὅσα εἶχον ἄλλα πόσοι ἄρα γε εἰμὶναι ἠπατημένοι!

Ὅσα κακὰ διηγούνται οἱ ποιηταὶ ὅτι συνέβησαν εἰς τὰς διαφόρους τῆς Ἑλλάδος πόλεις, τῶν ὁποίων οἱ ἠγευόντες, ἢ βασιλεῖς ἐλείπον εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τρωάδος, δηλ. μοιχεῖαι καὶ μεταβολαὶ δυναστείας, καὶ στάσεις, καὶ φόνοι, κατεμάστισαν πάσας τὰς χώρας τῆς Εὐρώπης, αἱ ὁποῖαι συνεμάχουν εἰς τὸν ἱερόν τοῦτον πόλεμον.

Δυσκόλως δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀμάθειαν εἰς τὰ ἄπειρα ἐκεῖνα στίφη, τὰ ὅποια ἐφέροντο ὡς κύματα ἀλλεπάλληλα ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς. Ὁ Γάλλος ἱστορικός μιάς ἐκ τῶν πολλῶν σταυροποριῶν τούτων Joinville λεγόμενος βεβαίως σπουδῆως ὅτι δένδρα τοῦ ἐπιγείου παραδείσου φέρουσι τὸ κινάμωμον, τὸ καρυόφυλλον, τὴν ζιγγίβεριν καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἐπίστευε δὲ ὅτι τὰ ἀρώματα ταῦτα ἀγρεύονται εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Νείλου, ὅπου τὰ μετέφερον οἱ ἄνεμοι.

Συνήθως οἱ ὀδοπόροι οὗτοι, ὁσάκις ἐπλησίαζον εἰς τινὴ πόλιν τῆς Ἀνατολῆς, ἐνόμιζον ὅτι ἦτο ἡ Ἱερουσαλήμ, ὥστε πάντοτε ἠρώτων, αἱ δὲν ἐφθασαν εἰς τὸ τέλος τῆς ἀποδημίας των.

Τότε κυρίως ἐγνώρισαν οἱ Εὐρωπαῖοι τὸν ξένον κόσμον ἐκτοτε δὲ προσδιωρίθη προσέτι τὸ σχῆμα τῶν ἀκτῶν καὶ ἡ θέσις τῶν ἀκρωτηρίων.

Ἡ ἐπιμίσξια τῶσων λαῶν πρὸς ἀλλήλους ἀγνώστων ἐκόλυε τὴν μεταφορὰν τῶν ξένων προϊόντων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἔθεν κατ' ἐλείνον τὸν καιρὸν μετακομισθῆ καὶ ὁ σακχαροκάλαμος ἐκ τῆς Τριπόλεως εἰς τὴν Σικελίαν.

Οἱ δύο αἰῶνες τῶν σταυροπορικῶν πολέμων συνδέουσιν ὡς γέφυρα τοὺς ἀρχαίους καὶ νεωτέρους χρόνους. Κατ' αὐτοὺς ἀρχισαν νὰ τιμῶνται τὰ γράμματα τότε ἀνεφάνησαν ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, καθὼς τινες ἀστερισμοὶ, ἢ κομήται, οἱ ὁποῖοι ἐκλιπόντες εἰς πολλὸν καιρὸν ἐπιτέλλουσι πάλιν εἰς τὸν ὄριζοντα καὶ φέρουσιν εἰς ἔκστασιν τοὺς θεατὰς ὡς νέα φαινόμενα.

Οἱ γραφεῖς ἐπολλαπλασίαζον τὰ Ἑλληνικὰ καὶ λατινικὰ συγγράμματα, τὰ ὅποια ἦσαν τεθαμμένα εἰς τὰ μοναστήρια, ἢ δὲ φιλομαθεῖα ἐξευρεθέντα διὰ μιάς τοσοῦτον, ὥστε πολλὰ ἐκ τούτων εἶχον τεταγμένην ἡμέραν, ὅτε ἐγένοντο δεήσεις πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῶν γραφάντων, ἢ ἐκδόντων ἐν βιβλίον!

Διὰ τοῦτο καὶ τὰ πανεπιστήμια συνιστώμενα ὡς ἐστὶναι, οὕτως εἰπεῖν, φωτός, ἐλθον διάφορα προνόμια καὶ δικαιώματα, τὰ ὅποια διδόμενα σήμερον κινεῖσαι σκάνδαλον ὡς παράλογα καὶ ὡς ἀναχρονισμός.

Τὸ πᾶν ἄρα δεύομεν εἰς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, ἣτις ἀνέλαμψεν εἰς τὴν πόλιν τῶν πόλεων τὴν περιλάλητον Ἱερουσαλήμ.

Οὐδεμία ἄλλη πόλις βεβαίως παρὰ τὴν Ἱερουσαλήμ ἦτο ἰξία νὰ ἐμπνεύσῃ τοσοῦτον ἐθνουσιασμόν. Αὐτὴ ἐχρημάτισεν ἢ καθέδρα τοῦ Δαβὶδ καὶ τοῦ Σολομώντος· αὐτοῦ ἀνηγέρθη ὁ περικαλλέστατος τῶν ναῶν, ὅπου ἀπεθησαυροῦντο ἢ κειβότος καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης. Αὐτόθι ἐγένοντο αἱ σκιώδεις ἱεροτελεστῖαι καὶ αἱ αἰνιγματώδεις ἀποκαλύψεις, καὶ αἱ θεόπνευστοι προφητεῖαι. Ἐκεῖ ποτε καὶ ὁ Ἰακώβ εἶδεν ἐν ὄραματι τὴν εἰς οὐρανοὺς ἄγρουσαν κλίμακα τῆς θείας οἰκονομίας, καὶ τὸ εἶδος τοῦ θεοῦ τυπικῶς ἐώρακεν ὁ πατριάρχης καὶ οἶκον θεοῦ καὶ τόπον θεοῦ τὴν χώραν ὠμάσεν ἔθεν καὶ οἱ προφῆται πόλιν θεοῦ καὶ πόλιν ἀγίαν καλοῦσι τὴν Ἱερουσαλήμ (Ἡσ. μῆ νβ. 1)· ἀλλὰ πόλιν ἀγίαν τὴν Ἱερουσαλήμ ἀνεκήρυξε τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ διὰ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου (Δ. 5. 15. 21.) προσέτι δὲ καὶ ὅλην τὴν Ἰουδαίαν διότι ἐν αὐτῇ μόνη ἦτο γνωστὸς ὁ θεός, ἀπάσης τῆς λοιπῆς οἰκουμένης εἰδωλομανούσης ἐλειπνῶς (Ψαλμ. ιιγ.)

Ἀλλὰ πρὸ πάντων εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ ἐτελέσθη τὸ ὑπερφυές τῆς θείας ἐνανθρωπίσεως μυστήριον· ἐκεῖ ἰβρύθη ἢ πρώτη τῶν πιστῶν ἐκκλησία· ἐκεῖ συνεκροτήθη Σύνοδος ὑπὸ τοῦ ἀδελφοθέου καὶ πρώτου τῶν Ἱεροσολύμων ἱεράρχου προεδρευομένη· ἐκεῖ δὲν ἐπαυσαν νὰ συνέρχωνται πανταχόθεν οἱ χριστιανοὶ κατ' ἑτος· βασιλεῖς, βασιλίσσιν, οἶον ὁ Ἰουστινιανός, ὁ Ἡράκλειος δ, ἐλευθερώσας ἐκ τοῦ Πέρσου Χοσροῦ τὸν τίμιον σταυρὸν, ἢ ἀγία Ἐλένη, ἢ Εὐδοκία ἢ καὶ Ἀθηναί· πρότερον καλουμένη. Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, οἶον Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, καὶ Ὁριγένης, καὶ Εὐσέβιος, ὁ Παμφίλου, καὶ Κύριλλος,

καὶ Ἀθανάσιος, καὶ Βασίλειος, καὶ Νύσσης Γρηγόριος καὶ πλῆθος ἄλλων εἰς διαφόρους ἀνηκόντων τάξεις· ἐκεῖ περιηγούμενοι οἱ ἐκ βορρᾶ καὶ νότου καὶ δύσεως καὶ ἀνατολῆς χριστιανοὶ, καὶ διαφόρους γλώσσας λαλοῦντες ἀπεικονίζουσι τὸ θαῦμα τῆς Πεντηκοστῆς, ὅπότε τῶν μαθητῶν ποκίλας ἐκπερόντων φωνὰς συνήλθε τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη (ματθ. Β) ἐπειδὴ πᾶσα τοιαύτη διαφωνία εἰς μίαν συνέρχεται συμφωνίαν τὴν ὁμολογίαν τοῦ Χριστοῦ, ὅτις ὑπάρχει ἢ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος πάντων. (1) Ἄν τῷ ὄντι κατὰ ζήραν καὶ κατὰ θάλασσαν κινδυνεύοντες καὶ ἀδρὰ δαπανῶντες ἐπιποθῶμεν νὰ βλέπωμεν φυσικὰ καὶ τεχνητὰ ἀντικείμενα μακρυνῶν τόπων, ἐπισκεπτώμεθα δὲ περιέργως εἰρεῖπια ἀρχαίων οἰκοδομῶν, ὡς καὶ τὴν εἰρκτὴν αὐτὴν τοῦ Σωκράτους, πολλακίς μάλιστα καὶ μέροσι, ἢ σημείον τῆς ὕλης φροντίζομεν νὰ ἀποφείρωμεν ὡς μαρτύριον, οἶον γῆν, ἢ λίθου τεμάχιον, καθὼς τῶν πυραμίδων τῆς Αἰγύπτου, τοῦ παρθενῶνος τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ ἀμφιθεάτρου τῆς Ρώμης, πολλῶ δὲ μᾶλλον πρὸς ἐναργετέραν καὶ αὐτοπτίαν κατάληψιν ὀφείλομεν νὰ ἐπισκεπτώμεθα τὸ ἔδραμον, ὅπου ἐπάτησεν ὁ θεμελιωτὴς τῆς πίστεως καὶ σωτὴρ ἡμῶν, τὸ σπῆλιον, ὅπου ἐγεννήθη ὑπὸ τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας, ἐδείχθη ὑπὸ τοῦ ἀστέρος, εὐρέθη ὑπὸ τῶν ποιμένων, καὶ προσεκυνήθη ὑπὸ τῶν μάγων, τὸν Ἰορδάνην, ὅπου ἐβαπτίσθη, τὴν Βιθανίαν, ὅπου εἰσῆλθεν ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐν θριάμβῳ δορυφορούμενος, τὸ ἐν τῇ Σιών ὑπερῶν τοῦ Ζεβεδαίου, ὅπου ἐτέλεσε τὸν δεῖπνον τὸν μυστικὸν, τὸν νιπτῆρα καὶ τὸ τυπικὸν πάσχα, τὸ Θαῶρ, ὅπου μετεμορφώθη, τὴν λίμνην Γεννησαρέτ, ὅπου ἤλειυσε τοὺς ἀποστόλους, τὸν κῆπον, ὅπου ἐτάφη, τὸ δροσι τῶν ἐλαιῶν, ἔθεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀνελήθη, τέλος τὴν Γεθσημανῆ, ὅπου ἐφαίνετο τὸ κενοτάφιον τῆς Θεομήτορος, ἀδιά τῆς εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἀνθρωπίνης παρουσίας τοῦ Θεοῦ ὑπομνήματα;

Τὰ διωσμώτατα ἐκ τῶν πανσέπτων τούτων προςκυνημάτων, ἀν καὶ πρὸ αἰῶνων ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων κατέχωνται, ἀντιποιοῦνται σήμερον καὶ ἀπαιτοῦσι σκανδαλωδῶς διὰ τῶν Γάλλων οἱ Δυτικοί· ἐλπίζομεν ὁμῶς ὅτι ἡ σταθερὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας παρέμβασις ὡς προστατοῦ πάντων ἐν γένει τῶν ὀρθοδόξων θέλει καθιερώσει διὰ παντὸς τὰ δικαιώματα τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας (2).

(1) Ἴδε περὶ τούτων τὸν Σιωνίτην περιηγητὴν νεώτατον τῶν συγγραμμάτων τοῦ σοφοῦ διδασκάλου Οἰκονόμου βριθοῦ χριστιανικοῦ ζήλου καὶ φιλολογίας παντοδαπῆς, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ, ὅσα μέχρι τοῦδε ἐξέδωκεν ὁ ἀκάματος καὶ πολυμαθέστατος ἀνὴρ, ἀξιομίμητον παράδειγμα χάριτος καὶ ἀκριβείας ἐλληνικοῦ λόγου.

(2) Ἐκ τῶν κατὰ τὴν Ἱερουσαλήμ θαυμάτων τοῦ εὐσεβοῦς ὁ εὐαγῆς τῆς ἀναστάσεως ναός, (ἔργον τῆς μακαρίας Ἐλένης, ὅτε εὗρε τὸν τίμιον σταυρὸν) κατακαίει τῷ 977 ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν ἐπὶ Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ Γραικορωμαίων αὐτοκράτορος, περιηγ.)

Ὡς πόλις ἡ Ἱερουσαλήμ ἐξέπεσε πολὺ τῆς ἀρχαίας λαμπρότητος, ὥστε κατέστη σχεδὸν ἀγνώριστος, καθὼς καὶ ἡ λοιπὴ Παλαιστίνη. Διάφοροι περιηγηταὶ συμφωνοῦσι περὶ τούτου, ἀλλ' ἡμεῖς ἐρανίζομεθα ὀλίγα τινα ἐξ ὧσων ἐγραψεν ὁ Γάλλος Robinson περὶ τὸ 1840. Αὐτὸς περιεπλανήθη εἰς διαφόρους τῆς Ἀσίας χώρας, ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐπειτα δὲ μεταβάς εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀνέβη εἰς τοὺς καταρράκτας τοῦ Νείλου καὶ διέδραμεν ἀρόβως τὴν ἐρημον τῆς Λιβύης. Ἀναγόμενος ἐκ τῆς Ταμιάθεως (Δαμιᾶτ) ἐφθασεν εἰς τὴν Ἰόπην (Γιάφρα) ἐκεῖθεν δὲ ἀνεχώρησεν εὐθὺς εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ.

ἀνεκαιρίσθη ἐπειτα διὰ συνδρομῆς τῶν πιστῶν· ἀλλὰ μετὰ τριάκοντα ἔτη ὁ αὐτάρχης τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῆς Αἰγύπτου Καλίγη Χακὴμ Βαριλάχ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων παροξυνόμενος κατέστρεψε καὶ αὐτὸς τὸν ναὸν ἐκ νέου· παρελθόντων ὁμῶς ὀλίγων ἐτῶν ὁ αὐτὸς ἐπέστρεψε τὴν ἀνέγειρον τοῦ κτιρίου ἐπὶ Ῥωμανοῦ τοῦ Ἀργυροπούλου, ὅστις καὶ χρηματικὴν βοήθειαν ἐπέμψεν ἑρεκα ταύτης· συνετέλεσε δὲ μάλιστα τὸ ἐπιχειρήμα ὁ διάδοχος αὐτοῦ Μιχαὴλ ὁ Παφλαγῶν τῷ 1040.

Καθὼς δὲ ὁ πρῶτος πορθητὴς Ὁμάρ εἰς τὸν τότε πατριάρχη Σωφρόνιον παρέδωκε τὸν ναὸν τοῦτον καὶ τὰ λοιπὰ προσκυνητάτα διὰ φερμανίου, καὶ ὁ τοὺς Φράγγους διώξας Σαλαχιδίνος, μεσιτευσαντος καὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου, τὸν πατριάρχη τῶν ὀρθοδόξων ἀεγνώρισε νόμιμον αὐτῶν πάντων κύριον· διότι οἱ πατριάρχαι τῆς Ἱερουσαλήμ, κρατουμένης τῆς χώρας ὑπὸ τῶν Λατίνων, οὐδέποτε ἐμακρύνθησαν τοῦ ποιμνίου των, διέτριβον δὲ μόνον πέραν τοῦ Ἰορδάνου ἐν Πέτρα τῆς Ἀραβίας κερδοκοῦντες τὸ ἔλεος τῆς Θεῖας προνοίας. Ὅθεν ἐκτοτε αὐτοὶ μόνον εἶχον τὸ δικαίωμα τῆς ἐπισκεψῆς τῶν ἱερῶν ἀφιδρυμάτων. Ἄλλ' οἱ Φράγγοι ἔχοντες ἀνέκαθεν κυρίως τὴν ἐπὶ τῆς Σιών ἐκκλησίαν ὡς ἴδιον κτῆμα ἐδοκίμασαν πολλακίς, μάλιστα δὲ ἐπ' ἐσχάτων καὶ τὰ ἄλλα ἱερὰ νὰ σφετερισθῶσι ὡς ἀγοράσαντος δῆθεν αὐτὰ πάντα κατὰ τὸ 1305 τοῦ βασιλέως τῆς Σικελίας Ῥοβέρτου παρὰ τοῦ δυναστεύοντος τότε ἐν Αἰγύπτῳ Μουζαφέρ· Ἄρ ὁμῶς πραγματικῶς ἢ ἀγορὰ δὲν περιελάμβανε μόνον τὸ ἀναμνηστικόν ἀπ' ἀρχῆς αὐτῶν κτῆμα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα καθόλου, ὁ αὐτοκράτωρ Ἰσαὰκ Κατακουζηνὸς δὲν ἐπέμπε τοσαῦτα βοηθήματα κατὰ τὸ 1349 εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως· ἐκτός τούτου τοὺς ὀρθοδόξους μόνους ἀεγνώριζε κατήχουε καὶ φρουροῦε τῶν προσκυνημάτων καὶ ὁ Σουλτᾶν Σουλεϊμᾶν κτλ. Τῆς ἐθνικῆς ταύτης καὶ χριστιανικῆς δίκης τὰς ἀποδείξεις καὶ τὴν ἱστορίαν πᾶσαν ἔγραψεν, ὡς γνωστὸν, ἄλλοι τε καὶ ὁ παραγιώτατος πρῶν Οἰκουμηνικὸς Πατριάρχης Κωνσταντίας, ὁ ζήλου πλήρης χριστιανικοῦ ἱατρὸς Κ. Στ. Καρθεωδωρῆς, ἐν μέρει δὲ καὶ αὐτὸς ὁ σεβασμιώτατος Οἰκονόμος (Σιων, φέρου τοῦ Φωκᾶ Γραικορωμαίων αὐτοκράτορος, περιηγ.)

κράτης, καθότι από ακολάστου, όποιος ήτο, κατέστη ύστερον τὸ παράδειγμα τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς σοφίας.

Ἐπεκράτει ἔτι εἰς τὴν Γαλλίαν κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἡ περιπατητικὴ φιλοσοφία καὶ ἐνομιζέτο ἐπιχειρήματα παράβολον ὁ κατ' αὐτῆς πόλεμος. Ὁ Καρτέσιος ὅμως οὐχὶ μόνον εὐθαρσῶς ἀνέλαβε τὸν τοιοῦτον ἀγῶνα, ἀλλὰ καὶ ἐθριάμβευσε εἰς τοὺς σκοπούς του, καθὼς ὁ ἐνάμιλλος αὐτοῦ Βάκων. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸ μέγατόν κόσμον βιβλίον μανθάνονται ὅτι ἄνθρωπος καὶ ἡ φύσις, ἐξήλθεν εἰς περιήγησιν ξένων τόπων, ἐπιτιμώμενος τοὺς διασημοτάτους τῶν σοφῶν καὶ συλλέγων πανταχόθεν ὅ,τι ἀληθές εὑρίσκε καὶ ὁρῶν. Οὕτως ἐπιδήμησε καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν· ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν δὲν ἐγνώρισεν αὐτόν τὸν Γαλιλαῖον· ἔπειτα ἡ φιλελευθερία τὸν ἔφερε πάλιν εἰς τὴν Ὁλλανδίαν ὅπου καὶ διέμεινε εἰκοσιπέντε ἔτη (1629—1649) ἀποφεύγων κατὰ τὸ δυνατόν τὴν ἐκ τῶν συγγραμμάτων του δόξαν, καὶ ἀντεπιστέλλων πρὸς ἅπαντας τοὺς κατὰ τὴν Εὐρώπην σοφοὺς.

Ἐκ παιδικῆς ἡλικίας εἶχε τὴν τύχην δυσμενῆ, ὁ Καρτέσιος διότι 7000 μόνον λίρας ἐκληρονόμησε· καὶ ὅμως οὐδέποτε συγκατατέθη νὰ δεχθῆ οὐδέμιν χρηματικὴν βνήθειαν, ἀν καὶ πολλοὶ κατὰ τοῦτο πρὸς αὐτὸν ἐφιλοτιμοῦντο· ἐσπούδασε δὲ καὶ μὴ ὠφελούμενος ἐκ τῶν εὐεργετημάτων νὰ δεξιήτῃ ἐγνώμισον πρὸς τοὺς εὐεργέτας προτιμῶν νὰ ἐλαττώσῃ τὰς δαπάνας του παρὰ τὸ νὰ καταναλίσκη τὸν πολῦτιμον καὶ κοινωφελῆ χρόνον εἰς τὴν αὐξήσει τῶν πόρων του.

Ἡ ὑγεία του ἦτο ἀκροσφαλῆς· ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν θέβαιον μέσον εἶχε πρὸς παράτασιν τῆς ζωῆς του, ἀπεράσισε νὰ μὴ φοβῆται τὸν θάνατον· ὅθεν ἐξῆσεν ἔπεκεινα τῶν πενήκοντα ἐτῶν. Ὡς κύριος τῶν παθῶν του ἀδικούμενος, ἡ ὑβρίζομενος ἐδοκίμαζε νὰ ὑψώῃ τὸ φρόνημά του ὅπου ἐγένετο ἀνέφικτος. Διαιμείριζε δὲ τὴν σχολὴν του πᾶσαν μεταξὺ τῆς συνομιλίας τῶν φίλων του, τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς καλλιέργειας τοῦ κήπου του. Οὕτω κατατάξας τινὰ κλωνήτην τὸ πρῶτ' ἐπότιζε περὶ τὴν ἑσπέραν τὰ ἄνθη. Ἐνθυμῆτο ὅμως διὰ παντός περίλυπος τὸ ἀποθανόν εἰς τὰς ἀγκάλας του κοράσιον. Ἦτο εὐέντεκος καὶ γλυκὺς· εἰς τὰς συνδιαλέξεις του, προσεφέρετο δὲ ἐπιεικῶς πρὸς τε τοὺς ὑπηρέτας καὶ πρὸς δυστυχεῖς φίλους, ἐπιμελούμενος νὰ τοὺς παρηγορῆ καὶ νὰ τοὺς καταστήσῃ μάλιστα χρησιμωτέρους εἰς τὴν κοινωμίαν· ὅθεν ἐδίδασκεν αὐτοὺς πολλάκις τὴν περισπουδαστοτάτην τῶν ἐπιστημῶν, τὰ μαθηματικά.

Ἡ φήμη τοῦ ὀνόματός του παρεκίνησε τὴν φιλομαθῆ τῆς Σουηδίας βασιλισσάν Χριστίαν νὰ τὸν προσκαλέσῃ. Ἄν καὶ προτίμα τὴν ἐλευθερίαν παρὰ πάντων τῶν δυνατῶν τῆς γῆς τὴν εὐνοίαν, ἐδέχθη τὴν πρότασιν τῆς ἐρημνῆς ἀνάστασης, ἀφ' οὗ ἐπληροφόρηθη ὅτι ἐπεθύμει μᾶλλον νὰ μανθάνῃ παρὰ νὰ κολακισθῆται. Τῶντι ἡ Χριστίνα τὸν ὑπεδέχθη εὐμενῶς καὶ φιλοφρόνως, ἀπῆλλαξε δὲ πάσης αὐλικῆς ἐθιμοταξίας, ὅθεν ἤρχετο καὶ αὐτὸς πρὸς ἐντευξίν τῆς περὶ τὴν πέμπτην ὥραν ἐκάστης ἡμέρας. Ἡ ἀλλαγὴ ὅμως τοῦ κλίματος ἔβλαψε καιρίως τὴν υγείαν τοῦ Καρτεσιου· ὅθεν ἀπέθανε τῇ 11 Φεβρ. 1650. περὶ

δὲ τὰ ἔσχατα τῆς ζωῆς του συνείλιξε νὰ λέγῃ συγχάκις τὸ ἀπόφθεγμα τοῦτο τοῦ Σενέκα «Ὅποια δυστυχία νὰ ἀποθάνῃ τις ἐγνωρισμένος παρὰ τῶν ἄλλων πρὶν αὐτὸς ἐκυτὸν γνωρίσῃ.»

Ὁ Καρτέσιος ἐχρημάτισεν οὐχὶ μόνον μέγας μεταφυσικὸς καὶ γεωμέτρης ἀλλὰ καὶ φυσικὸς καὶ ζωολόγος· ἔγραψε μάλιστα περὶ διοπτρικῆς πρῶτος καὶ περὶ μουσικῆς· ὑπερβαίνει δὲ τὸν Βάκωνα, καθότι ἡ διαγωγὴ του ὑπῆρξε πάντοτε ἀμειμπτος.

Ζητῶν σταθερὸν τι στήριγμα ὡς βάσιν τῆς φιλοσοφίας ὁ Καρτέσιος εἶπεν, ὅτι ὁ νοῦς δύναται περὶ παντός ἄλλου ν' ἀμφιβάλλῃ ἐκτός μόνον περὶ ἑαυτοῦ. Ἄν τῶντι ἀμφιβάλλωμεν περὶ τῶν ἄλλων συνοιδόμεν ὅμως τουλάχιστον αὐτὸ τοῦτο ὅτι ἀμφιβάλλομεν· ἐπειδὴ δὲ ἀμφιβάλλομεν, διανοούμεθα· ὥστε δικαίως δύναται νὰ εἴπῃ ὁ ἄνθρωπος· «διανοοῦμαι, ἄρα ὑπάρχω. Ποῖος δ' ἄρα γὰρ ὁ χαρακτήρ τῆς ἐνοίας; τὸ ἀπλοῦν, τὸ ἀδιαίρετον, τὸ ἀνέκτατον, τὸ ἀνωφελές. Ἄμα λοιπὸν ἡ ἐνοία ὅτι ὑπάρχω δοθῆ ὡς κατηγορημα τοῦ ὑποκειμένου, ἐπειδὴ τὸ ἐξ αὐτῶν συμπεράσμα ἐξάγεται ὁρθόν, ἡ ἀπλότης· ἐνός ἀποδίδει τὴν ἀπλότητα τοῦ ἐτέρου· ὅθεν λέγομεν ἡ ἐνοία ὑπάρχει ἀπλή, ἄρα καὶ ἡ ψυχὴ· ἂν ὑπάρχη δὲ ἀπλή, ὑπάρχει καὶ ἀθάνατος· ἀλλ' ἡ ἐνοία ἀπατᾷ πολλάκις· ὑπάρχει ἄρα ἀτελής. Ἡ ἰδέα μόνον αὕτη τοῦ ἀτελοῦς καὶ πεπερασμένου ἀνυψοῦ ἡμᾶς εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ τελείου καὶ τοῦ ἀπείρου, ἧτις ἐνυπάρχει ἔμφυτος εἰς τὸν ἄνθρωπον, δὲν ὑπῆρχεν ἐξ ἐμοῦ. δὲν ὑπάρχει ἔργον μου, δὲν δύναμαι νὰ τὴν καταστρέψω· ἀνασέρεται δὲ εἰς πρότυπον τι ἀλλότριον ἐμοῦ· ὥστε ὑπάρχει ὃν τι ἀπείρον καὶ τέλειον, ὥστε ὁ Θεὸς ὑπάρχει.»

Ἐξ αὐτῶν τῶν προσιμῶν τῆς Καρτεσιανῆς φιλοσοφίας ἐξελέγχεται ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς καὶ ἡ ὑπαρξίς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅμως ὁ Καρτέσιος διετέλεσε μέχρι θανάτου συκοφαντούμενος παρὰ τῶν θεολογούντων ὡς ἄθεος!

Ἴδού δὲ οἱ κύριοι κανόνες τῆς θετικῆς μεθόδου, τὴν ὅποιαν ὁ Καρτέσιος εἰσήγαγεν εἰς τὴν φιλοσοφίαν. Νὰ δίδωμεν πίστιν μόνον εἰς τὰ εὐκρινῆ καὶ τὰ πρόδηλα παραλείποντες τὰς παραδόσεις καὶ τὰ ἀξιώματα τῶν σχολῶν.

Νὰ διαιρῶμεν καὶ νὰ ὑποδιαιρῶμεν, τοῦτέστι νὰ ἀναλύωμεν τὰ ὑποκείμενα ὅσον ἐνδέχεται.

Δυστυχῆς ὅμως ὁ ἄνθρωπος, ἀν ἠκολούθει παντοῦ καὶ πάντοτε τὴν τοιαύτην μέθοδον! ἂν δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὸν κόσμον ἄλλη τις βεβαιότης παρὰ τὴν τῶν Γεωμετρῶν, ἡ ἂν δὲν ἐγνώρίζομεν ἄλλο παρ' ὅ,τι συλλογισόμενοι εὐρίσκομεν, ἡ ἀποδεικνύομεν· Ἡ φιλοσοφία καὶ θεολογία ἤθελεν ἀποβῆ ἀπλή ἀπαρίθμησις καὶ σειρά σοφισμῶν. Ἀγαθὴ τύχη ὅμως ὑπάρχει ἄλλος τις δρόμος ἐπιτομώτερος ἐνταυτῶ καὶ ἀσφαλέστερος διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν ἐνοίαν τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὸν ἠθικὸν βίον.

Ἡρώτος ὁ Καρτέσιος ἐδημιούργησε τὴν νεωτέραν ψυχολογίαν, ἀν καὶ περιέπεισεν εἰς πολλὰς ἀντιλογίας διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ μεθόδου· ἔδωκεν ὅμως ἐν γένει νέαν ζωὴν εἰς τὴν φιλοσοφίαν καὶ ἐδίδαξεν αὐτὴν νὰ δυσπιστῆ ἐνίοτε εἰς τοὺς συλλογισμούς της.

Ἐφ' ἡμῶν ἡ φιλοσοφία, ἀφ' οὗ καταφρόνησι ἐπὶ πολὺν χρόνον τὴν παράδοσιν καὶ τὸ κράτος τῶν διδασκάλων, ἐπανήλθεν ὁμαλῶς εἰς αὐτὰ ὡς ἀπόδειξιν καὶ ἐπιχειρήματα. Εἶθε νὰ μὴ προσκρούσῃ εἰς ἄλλον σκόπελον ἀρνούμενη, οὕτως εἶπεῖν, ἑαυτὴν, οὔτε νὰ ματαιώσῃ τὰς λαμπρὰς ἐλπίδας, τὰς ὁποίας μέχρι τοῦδε γενναίως συνέλαβε καὶ ἐνεψύχωσε.

ΚΟΡΑΛΛΙΟΝ.

Ἐκ τῶν διαφόρων προϊόντων τῆς φύσεως φαίνεται καὶ τὸ κοράλλιον λόγου τινὸς ἄξιον. Διότι ἀνέκαθεν τὸ μετεχειρίσθησαν οἱ ἄνθρωποι ποτὲ μὲν ὡς κόσμημα, ποτὲ δὲ ὡς πολῦτιμόν τινα πέτραν, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἀπέδιδον θαυματουργοὺς ἐνεργείας. Οἱ Ῥωμαῖοι τὸ ἔφερον ὡς περίαπτον, ἡ φυλακτῆριον· ὅθεν ἐκρέμων καὶ ὄρμους ἐξ αὐτοῦ κατεσκευασμένους εἰς τὸν τράχηλον τῶν νεογνῶν διὰ νὰ τὰ προφυλάξωσιν ἀπὸ τὰς νόσους. Οἱ Γαλάται ἠγέρπειζον διὰ τοῦ κοραλλίου τὰ ὄπλα τῶν· οἱ δὲ Ἰνδοὶ τὸ τιμῶσιν τόσον περιπαθῶς, ὅσον οἱ Εὐρωπαῖοι τοὺς μαργαρίτας.

Ὁ Πλίνιος, ὁ Διοσκορίδης καὶ ἄλλοι φυσιογράφοι τῆς παλιγγενεσίας τῶν γραμμάτων θεώρουν τὸ κοράλλιον ὡς θάμνον ἔχοντα ῥίζας καὶ κλάδους, οὐχὶ ὅμως καὶ φύλλα· ὁ δὲ Marsigli ἰδῶν κατὰ τύχην τῷ 1703 τὸ κοράλλιον ἐξαγόμενον ἐκ τῆς θαλάσσης καὶ παρατηρήσας ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας του ἀκτινώδη τινὰ σώματα, ἐξέλαβεν αὐτὰ ὡς ἄνθη, ὅθεν θεώρησε τὸ κοράλλιον ὡς φυτὸν. Τὴν γνώμην ταύτην παρεδέχθησαν σχεδὸν πάντες· ἀλλ' ἱατρός τις Μασσαλιώτης Peyronet λεγόμενος διετέλεσε ὅτι τὸ κοράλλιον ἦτο ζῶον, ἡ μᾶλλον γέννημα ζῶου· ἐπειδὴ δὲ οἱ σοφοὶ ἀντέτεινον εἰς τὴν δόξαν ταύτην, καὶ ὁ Ῥωμευρ μάλιστα αὐτός, ἡ ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν ἐπεμφεν εἰδικοὺς ἀνθρώπους καὶ μετ' αὐτῶν διαφερόντως τὸν βοτανικὸν Βερνάρδον Jussieu διὰ νὰ πληροφορηθῶσι περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων ἐπιτοπίως· πάντες δὲ ἐπιστρέψαντες ἀπέδειξαν ὅτι τὸ κοράλλιον ἔπρεπε νὰ μεταβῆ ἐκ τῶν φυτῶν εἰς τὰ ζῶα.

Τὸ κοράλλιον φύεται δηλ. γεννᾶται εἰς τὰ θράχη τῆς θαλάσσης ὡς δένδρον ἔχον στέλεχος μέσον καὶ κλάδους μὴ ὑψόμενον δὲ ἐπέκεινα ἐνός καὶ ἡμίσειος ποδός. Ἡ ἐξωτερικὴ του ἐπιφάνεια καλύπτεται ὑπὸ τύλων, ἡ φυμάτων, εἰς τὸ κέντρον δὲ αὐτῶν ὑπάρχει κοίλωμα ὡς τῶν κηθρῶν τῆς μελίσσης, ὅπου ἐμφωλεύουσι ζωῖα ἔχοντα περὶ τὸ στόμα ὀκτῶ χηλὰς καὶ λεγόμενα ἐπιστημονικῶς μὲν πολύποδες, κοινῶς δὲ γάλα τοῦ κοραλλίου ὡς φέροντα πραγματικῶς χροῶμα λευκότατον. Ἡ περικειμένη τοῦ ζωῦριου τοῦτου ἐπιφάνεια λέγεται φλοῖός πολυπόδων, φαίνεται δὲ ὀλιγότερον ἐρυθρὰ παρὰ τὴν ἐσωτερικὴν καὶ ἀρχιρεῖται εὐκόλως· τούναντίον δ' ἐνδοτέρος ἄξων ὑπάρχει σκληρότατος, καὶ τοῦτον μεταχειρίζονται εἰς τὰς τέχνας.

Μόνον εἰς τὴν Μεσόγειον ἀγρεύεται τὸ κοράλλιον. Χάριν τούτου συνέρχονται εἰς τοὺς αἰγιαλοὺς τῆς Σικελίας πλῆθος λέμβων, ἡ δὲ Κυβέρνησις τῆς Νεαπόλεως περιορίζει τὸν τόπον, ἐντός τοῦ ὁποίου ἐπιτρέπεται νὰ ζητηθῆ τὸ κοράλλιον· ἀπὸ τινῶν ὅμως ἐτῶν ἐξάγεται κοράλλιον καὶ εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἰδιαιτέρως πλησίον τῆς Ἰππῶνος (Ἀλγερίας).

Τὸ κοράλλιον εὐρίσκεται εἰς τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης εἰς βάθος 15 ὡς 300 ποδῶν· ἀλλὰ τότε ὑπάρχει μικρὸν καὶ ὀλιγότερον. Ὡς ὄργανον δὲ διὰ τὴν ἄγραν τοῦ κοραλλίου μεταχειρίζονται δύο μηχανήματα, τὸ μὲν συγκείμενον ἐκ δύο δοκῶν περιστανόντων σχῆμα σταυροῦ, διότι κείται ὁ εἰς ἐπὶ τοῦ ἄλλου, φέρουσι δ' ἀμφοτέροι εἰς τὰς ἄκρας των καὶ δίκτυα ὡς σάκκους κρεμάμενα, εἰς τὰ ὁποία περιπέλονται οἱ κλάδοι τοῦ κοραλλιοφόρου δένδρου, καὶ ἔπειτα σύρονται εἰς τὰ ἄνω ὑπὸ τῶν ἀλιέων διὰ τῶν δικτύων.

Χρησιμεύει ἐνίοτε, ἀλλὰ σπανιώτερον, εἰς τὴν ἄγραν τῶν κοραλλίων καὶ ἄλλο ἐργαλεῖον· ὑπάρχει δὲ τοῦτο εἶδος μεγάλου καὶ σιδηροῦ κοχλιαρίου, ἡ βαθυλοῦ τρυπητήρος φέροντος ὁμοίως ἔθεν καὶ ἔθεν δίκτυα διὰ νὰ δέχωνται εὐθὺς τοῦ συντριβομένου τοῦ κοραλλίου κλάδους. Αὐτὸ δένουσιν εἰς τὴν ἄκραν μεγάλης δοκοῦ, μεγαλητέρας μάλιστα παρ' αὐτὴν τὴν λέμβον, ὁσάκις δὲ τὸ πρῶτον ἐργαλεῖον δὲν ἐπιτυγχάνει τοῦ σκοποῦ, καταβιδάζουσιν (ἀπολύουσιν) οἱ ἀλιεῖς τὴν δοκὴν ταύτην διὰ σχοινίων, καὶ τὴν περιπέλονται μεταξὺ τῶν κλάδων, ὅπου τὸ ἄλλο ἐργαλεῖον δὲν ἐδυνήθη νὰ εἰσχωρήσῃ.

Τὸ χροῶμα τοῦ κοραλλίου λαμπρύνεται καὶ τελειοποιεῖται διὰ τῆς τεχνικῆς ἐργασίας. Ἐνίοτε ὠχριᾷ ὡς ἐκ τῆς πνοῆς τινῶν ἀνθρώπων, ὅταν φυσήσωσιν ἐπ' αὐτοῦ. Εἰς δὲ τὸ ἐμπόριον διακρίνονται διάφοροι βαθμοὶ ποιότητος τοῦ κοραλλίου διὰ τῶν ἀκολουθῶν ὀνομάτων· ἄφρος αἵματος, πρῶτος, δεύτερος, ἄθος αἵματος, πρῶτον, δεύτερον, τρίτον κτλ.

Τὸ πλεῖστον κοράλλιον πέμπεται εἰς τὴν Ἀσίαν, Ἀφρικὴν καὶ Ἀμερικὴν, τῶν ὁποίων οἱ λαοὶ, μάλιστα δὲ αἱ γυναῖκες, τὸ μεταχειρίζονται πρὸς καλλωπισμῶν των, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην συνήθιζται ἱκανῶς.

ΑΡΜΑΤΩΛΟΙ ΚΑΙ ΚΛΗΠΤΑΙ.

1.

Σκοτίαν διαλύοντες αἰῶνος ὀλοκλήρου Φλέχθητε, δῶρα τῶν Μουσῶν, σπινθήρες διανοίας· Καὶ φερέτέ μ' ἐτάζοντα τοὺς χρόνους τῆς δουλείας· Εἰς τ' ἅγια καὶ ἱερὰ ἐδάφη τῆς Ἠπειροῦ. Χρόνε καὶ Θάνατε, δῶς ὀλέτερα τοῦ Κόσμου, Ἄλλὰ συγχρόνως καὶ ζωῆς ἀπόρρητος αἰτία, Ὡ σήμερον ἀνοίξατε πλοῦτον διτόν ἐμπρός μου, Τὰς δέλτους σας τὰς μουσικὰς, τὰ μνήματα τὰ κρύα.

2.
 Βλέπω τοῦ Τμάρου τὸ βουνόν,—χίων περικαλύπτει
 Τὰ δάση ἀφ' ὧν αἰρεται ἡ γαύρη κυρφή του,—
 Τὴν λίμνην, ἐνθα χύνεται τὸ νᾶμα τοῦ Κωκύτου,
 Τὴν πόλιν, ἥτις παρ' αὐτὴν καλλιπρεπὴς προκύπτει.
 Ἰδοὺ τῆς λίμνης ὄμφαλος, τὸ σχῆμα τοῦ νησίου.
 Ἴχθυος δὲν εἶναι θερικῶν ἀγροκητίων, οὔτε
 Ὁ οἶκος ὁ θηλυπρεπὴς Πασᾶ καταχθονίου.
 Πύργος ἐκεῖ περίρρητος ἀρματωλῶν ὑψοῦται.

3.
 Νέρη ἐμαύριζον προτοῦ ὕγρα καὶ πυκνωμένα,
 Εἰς τῶν βουνῶν τὰ φάραγγα ἢ λαίλαψ ἐπλανᾶτο
 Καὶ ὄρθς κατεκυλιότο πρὸς τὸ πεδίον, κάτω
 Καὶ τὰ πτηνὰ πρὸς ἄστυλον ἐπέτων φοβισμένα.
 Ἀνέφελος ἤδη γελᾷ ἢ στέγ' ἢ σαπφειρίνη
 Καὶ ὄψιν ἔλαβεν ἢ γῆ νεάνιδος λουθεισῆς,
 Ὁ Φῶτος μεγαλοπρεπὴς πρὸς τὴν εὐνὴν του κλίνει,
 Πυρκαϊὰ δὲ φαίνεται ἢ χρυσωμένη δύσις.

4.
 Ἴδὲ τὸ Μεσοκέλλιον (α). Ἐντὸς στενῆς κοιλάδος
 Λημέρι ζώνου κύκλωθεν φυλλάκωντο ἐλάται
 Καὶ ὑπ' αὐτὰς δυσχερώτως ὀπίλιτος (β) διαίταται.
 Ἐν ἐκυστῶ τὸν φοίνικα ἐγκλείων τῆς Ἑλλάδος
 Τρεῖς κλέπται ὀπιθοχέιρα φρουροῦν δεσμώτην ἕνα
 Κ' ἐπὶ φυλλάδων ἐνοπλοὶ πέντε κοιμῶνται ἄλλοι.
 Σύνουσι αὐτὸς τὰ βλέμματα φέρει πρὸς γῆν κλιμένα,
 Μειράκιον, ἀλλ' ἀνδρικὰ τὸν εὐπρεπίζουσι κάλλη,

5.
 Γίε τοῦ Χλώρου, εἰς φρουρὸς τὸν δέσιμον σαρκάζει,
 Δὲν ἔχεις ὕπνον; μὴ σκληρὰν εὐρίσκεις τὴν στρω-
 [μην σου,
 Πτωχὸν τὸ δεῖπνον; τὴν καλὴν δὲν ἔχεις ἀδελφὴν σου
 Τὴν κλίνην καὶ τὴν τράπεζαν νὰ σοὶ προετοιμάζη!
 Ὁργίλος ἤγειρεν αὐτὸς τὸ μέτωπον κ' ἐχύθη
 Εἰς τὴν καλλίστην ὄψιν του τὸ χρῶμα τῆς πορφύρας.
 Δίς θέλων δὲν κατάρθρωσε, πλὴν τέλος ἀπεκρίθη·
 — Φράζον, δειλέ, τὸ στόμα σου, ἢ λύσον μου τὰς
 [χεῖρας!

6.
 Καὶ πάλιν κάτω ἔκλινε τὸ πρόσωπον, ἀλλ' ὅμως
 Τσοῦτον ἦταν ἄγριος τῆς φράσεως οἱ τρόποι,
 Ὄστε ὁ γέλωσ τῶν φρουρῶν εἰς τὴν σιγμὴν ἐκόπη
 Καὶ τοὺς κατέσχ' εὐλάβεια καὶ κρύφιος τις τρόμος.
 Πάλιν ὁ νοῦς του τὸ τμηθὲν ἐπιδιώκει νῆμα·
 Κλέπτῃς προσῆλθ' ἐθελοντῆς, πιστὸς ἀνήρ, ὁ Κίσσας,
 Τί ἔγεινε; ἀπέθανε τῆς πίστεώς του θῦμα;
 Ὁ Φῶτος τὸν ἐφόνευσε τὸν δόλον ἐννοήτας;

(α) Ἀρτικρον τῆς λίμνης τῶν Ἰωαννίνων ὀψαρ-
 χει ὄρος καλούμενον Μητσικέλλη. Τὸ μετέπλασα
 ἐπὶ τὸ εὐφρονότερον.
 (β) Ὁ κλέπτῃς ἐν γέρει.

7.
 Αὐτὰ ὁ τάλας σκέπτεται ἐνῶ μικρὸν τι πέραν
 Ὁ Φῶτος, πρῶτος τῶν κλεπτῶν, τὸν Κίσσαν βα-
 [σανίζει.
 Ῥητινὴ σπῆλαιον βαθὺ καὶ σκοτεινὸν φωτίζει
 Καὶ κνίσσα τις ἀπαίσιος πληροὶ τὴν ἀτμοσφαῖραν.
 Ἰδέτε τον, ἐπὶ σταυρῶν δετὸς ὁ Κίσσας μένει·
 Ἐνῶ γυμνὸν τὸ στήθος του λειποψυχεῖ καὶ πάλλει,
 Ἐνῶ τοὺς πόρους τῆς ψυχῆς τὸ πρόσωπον ἐμφοίει,
 Ἄλλοι τὸν καίουν μ' ἐλαιον, τὸν μαστιγόνουσι ἄλλοι.

8.
 — Δὲν εἶναι τις χριστιανὸς πνευματικὸν νὰ φέρη;
 Ὁ Φῶτος ἀποκρίνεται: ὦς Τοῦρκος θ' ἀποθάνῃς,
 Ἄν δὲν εἴπῃς τίς σ' ἔστειλε καὶ τί ζητῶν ἐφάνῃς
 Εἰς τὸ λημέρι τῶν κλεπτῶν, τοῦ Φῶτου τὸ λημέρι—
 Κ' ἐκτελεσθῆναι τοῦ βδελυκτοῦ ἐκείνου μαρτυρίου
 Μὲ λύσσαν ἐδευτέρων τοὺς αἰκισμοὺς κακοῦργοι,
 Κόλασις δὲ κατέφλεγε τὸ στήθος τοῦ δεσμίου
 Καὶ τὰς σπαιρούσας σάρκας του ἢ μαστίει ἐκρούργει.

9.
 Πόνοι δριμύεις κατέτηγον τὰ σπλάγχνα τοῦ δειλαίου,
 Οὐδεὶς δ' ὑπῆρχε τὴν δεινὴν οἰκτερωσὶν συμφορὰν του.
 Ἐν τούτοις νύκτιον πτηνόν, λιπὸν τὴν φωλεάν του,
 Ἀπὸ τὰ μαύρα χάσματα ἐξῆλθε τοῦ σπηλαιου.
 Γὸν θόλον περιῆλθε τρίς ἀτάκτως περυγύζον
 Καὶ συριγμὸν ὡς ἀνεμὸν ἐκχύνον πρὸς τὰ κάτω,
 Ἐνῶ τῶν ὀφθαλμῶν τὸ πῦρ, ἐν κύκλῳ ἀνθρακίζον,
 Εἰς τοῦ σπηλαίου τὴν πυκνὴν σκοτίαν ἐπλανᾶτο.

10.
 Ἀλλὰ τὰς πτέρυγας χαλῶν ἐπεστηρίχθη πλέον
 Μὲ τοὺς ὀξεῖς τοῦ ὄνυχας εἰς χάσμα τι τοῦ θόλου
 Εἶπον οἱ κλέπται, Ἀληθὴς μορφή τοῦ διαβόλου!
 Εἶπεν ὁ Φῶτος, Σατανᾶς, ὡσπράνθη θησιμαῖον!
 Καὶ τεινῶν τὴν πιστόταν του, σκοπεῖ καὶ τὸ φονεῖται.
 Ἐπὶ τὸν Κίσσαν ἐπέσειν ἐκεῖνο μετὰ κρότου,
 Γέλωσ δὲ τότε βδελυκτὸς ἀντήχησέ καὶ χλεῦθ
 Ἀνηλεὴς ἐπίκρανε τὴν μοῖραν τοῦ δεσμώτου.

11.
 Ἴδὲ πῶς εἰς τὸ στήθος του ἡματωμένον κείται,
 Ἴδὲ πῶς μὲ τὰς πτέρυγας ὄλον αὐτὸν σκεπάζει.
 Ὁ δυστυχὴς δαμάζεται κ' ἐξω φρενῶν κραυγάζει.
 — Σκληροὶ, τὰ πάντα μαρτυρῶ καὶ μὴ με τυραν-
 [νήτε! —
 Εἴτε ὁ πόνος ὁ δριμύς, ὅστις τὰ σπλάγχνα φλέγει,
 Εἴτε προλήψις ἐτίθει τὸν νοῦν τοῦ ταλαίφρου,
 Αὐτὰ μ' ἐκλείκουσιν φωνὴν ὁμολογεῖ καὶ λέγει·
 — Φῶτε, ὁ Κίσσας εἴμ' ἐγὼ, ἀρματωλὸς τοῦ Χλώρου.

12.
 Πόθος διπλοῦς καὶ ἰσχυρὰ ἀνάγκη τῆς ψυχῆς μου
 Νὰ ἐκδικήσω μ' ἔφερε τὸ αἶμα τοῦ γαμβροῦ του,
 Νὰ λύσω τ' ἀδικὰ δεσμὰ τοῦ προσφιλοῦς υἱοῦ του. . .
 Ἀλλὰ δὲν ἦτο θέλησις θεοῦ ἢ θέλησίς μου.
 — Νὰ μὲ φονεύσῃς; ἀλλὰ πῶς; — Ἡ μαύρη καὶ δολία
 Ψυχὴ σου δὲν μ' ἐλάνθανεν. . . Ὁ εἶθε τῶν φρικτῶν σου

Μὴ ἐπειρώμην κακίῶν! . . . Ἐλπίς μ' ἐπλάνα μία,
 Νὰ καταγγείλω μυστικῆν τινα τῶν ἐκδρομῶν σου.
 13.
 — Ἄ, σ' ἐνοῶ! τὸν δρόμον μου ὁ Χλώρος ἐνεδρεῖται
 Ἐνῶ σὺ λύεις τὸν υἱόν.—Ναί! —Θαῦμα! διὰ τίνας
 Κατάρθοντες τὸ μήνυμα, γράφων ἢ πῶς; — Ἐκεῖνος,
 Ὅποταν τὴν σφραγίδα του αὐτὴν ἰδῇ, πιστεύει.
 Καὶ ὁ ἀλάτιον ἤρπαξε τὴν ἀργυρᾶν σφραγίδα.
 — Φῶτε, ζωὴν δὲν σοὶ ζητῶ, ἀλλ' ἂν Χριστὸν πι-
 [στεύῃς,
 Ἄν σωτηρίας ψυχικῆς ἔχῃς μικρὰν ἐλπίδα,
 Μὴ ἀκοινωνητὸν ἐμὲ χριστιανὸν φονεύῃς! —

14.
 Φεῦ, τίς ἐμάλαξέ ποτε τοῦ πονηροῦ τὴν φύσιν;
 — Ἀρίων τὸ πνευματικόν, εἶπεν εἰς κλέπτην ἕνα,
 Ἄλλ' ἀπελθ' εἰπετα ζητῶν τὸν φίλον μας ποιμένα·
 Αὔριον νύκτια φέρε τον εἰς τοῦ Πασᾶ τὴν Βρύσιν.—
 Κ' ἐξῆλθε μετὰ τῶν λοιπῶν. Βῆμα βραδύ προτάττω,
 Ὁ κλέπτῃς σπᾶ τὴν μάχαιραν καὶ θεωρεῖ τὸ θῦμα,
 Ἄλλ' ἐκ τοῦ βᾶθους ἤρχετο δυῖς θολῶν φασμάτων,
 Ἐκτρεπομένων βαθμηδὸν εἰς ὀπλοφόρων σχῆμα.

15.
 Ὁρμῶν καὶ πλήττων . . . στεναγμὸν ἐκχύνει τελευταίον
 Πίπτων ὁ δῆμιος πρηγῆς καὶ τοὺς δόοντας τρίζων.
 Ὁ Κίσσας τὸν νεώτερον τῶν μαχητῶν γνωρίζων,
 — Ὀνειρὸς! λέγει, ὁ νεκρὸς δὲν ἐπιστρέφει πλέον! —
 Ἄλλ' ἐξω τρεῖς ἀκολουθοῦν τὸν Φῶτον κατὰ βῆμα·
 Εἰς ἐξ αὐτῶν μονόφθαλμος, ἰσχνός, μὲ ὄψιν κρύαν
 Ὅσαι νεκρὸς τις φαίνεται, νεκρὸς λιπὸν τὸ μῆμα,
 Τέρας τῆς γῆς. Αὐτὸν καλεῖ ὁ Φῶτος κατ' ἰδίαν.

16.
 Ὅποιον φοβερὸν κ' ἐδῶ μυστήριον τελεῖται!
 Ἐπη τῷ λέγει μυστικὰ, τῷ δίδει τι καὶ ἀπεύθει
 Φθάνων ὄπου κλεπτῶν πεντὰς ἀμέριμνος καθέθει,
 Ὅπου φυλάττουσιν τὸν υἱὸν τοῦ Χλώρου τρεῖς ὀπίλιται.
 Ἐγγὺς αὐτοῦ ἐκάθησεν εἰς τὴν λιτὴν στρωμνὴν του
 Καὶ εἰρωνεῖα στυγερά τὰ χεῖλη του σαλεύει.
 Ὁ δὲ μονόφθαλμος, ἀφείς τὴν κλεπτικὴν σχολὴν του,
 Μειτεμορφώθη χωρικὸς, ἐκάγχασε, — κατέθη.

17.
 Ἡ νύξ ἐν τούτοις τὰς πυκνὰς ἀνοίγει πτέρυγας τῆς
 Καὶ ὑπ' αὐτὴν θολόνεται τῆς γῆς ἢ ὄψις ὅλη,
 Ἄλλ' ἄνω φέγγουν στίλβοντες τῶν οὐρανῶν οἱ θόλοι,
 Ὅθεν τὸ σὺμπαν ἐφορᾷ τοῦ σύμπαντος ὁ Πλάστης.
 Οὐδ' ἐλαχίστη τις πνοὴ εἰς τὸ βουνὸν πλανᾶται
 Καὶ ὕπνος ἤδη ἄπασαν τὴν γῆν περικαλύπτει.
 Μόνον ὁ σκόληξ—ἄνθρωπος πλεκτάνας μηχανᾶται
 Καὶ τὸ θηρίον ἄπληστον ἐκ τῶν δασῶν προκύπτει.

18.
 Ἐπὶ τὴν λίμνην σιωπῇ ἐκτείνονται βαθεῖα
 Καὶ τοῦ νησίου τὴν μορφήν τὸ σκότος περιβάλλει,

Στίλβει τὸ δῶμα τ' οὐρανοῦ καὶ τὰ χρυσαῖα του κάλλη
 Ἀντανακλοῦν ὑπότρομα εἰς τὰ νερὰ τὸ λειά.
 Ἄλλ' ὕπνος, μόχθων ἀνεσις καὶ ἀλγηδόνων λήθη,
 Τὰ πάθη τῶν ἀρματωλῶν ἐδῶ δὲν βαλσαμόνει.
 Σκόληξ τῆς τήκουσ ἀγρυπνίας τὰ φλογερά των στήθη,
 Τῆς ἐκδικήσεως τὸ πῦρ καὶ τῆς ψυχῆς οἱ πόνοι.
 19.
 Πρὸ ἔτους, φεῦ, τρισόλιον ἦτον αὐτὸ τὸ δῶμα,
 Ὅτε τῆς μόνης κόρης των ὁ γάμος ἐτελεῖτο!
 Ἀρματωλὸς ἐπίσημος, γαμβρὸς ὁ Κέντρος ἦτο
 Καὶ εἶχε λέοντος ἀλκὴν καὶ εἶχε ῥόδου χρῶμα.
 Ὁ Κέντρος ἦτον εὐτυχὴς, ἡγάπα κ' ἡγαπάτο.
 Ὅ πόσοι χαίροντες ἐκεῖ συνεπυκνοῦντο φίλοι!
 Εἰς μόνος, εἰς τὴν τελετὴν κρατῶν τὸ βλέμμα κάτω,
 Μόνος ὁ Φῶτος ἔδακνε, βαρυθυμῶν, τὰ χεῖλη.

20.
 Ἐρώμενος ἐτόλμησε τὴν Δέσπων νὰ ζητήσῃ.
 Αὐτὸς θεράπων, εὐτελής τοῦ Χλώρου μισθοφόρος.
 Ἐάν γαμβρόν μου σὲ δεχθῶ, ἀπήτησεν ὁ Χλώρος,
 Τίς θά μοι στρώσῃ τράπεζαν, τίς τ' ὄπλον θά σπογ-
 [ίσῃ;
 Ὁ γάμος ἀνεφλόγισε τὴν ὕβριν τῆς καρδίας.
 Λειποτακτῆσας τὴν αὐγὴν ἀπῆλθεν εἰς τὰ ὄρη,
 Ὅθεν, κακοῦργων ὕδης καὶ κλέπτῃς τολμητῆς,
 Μέχρι τῆς πόλεως, παντοῦ κακοποιῶν ἐχώρει.

21.
 Ὁ Κέντρος καὶ ὁ Λαμπρινός, υἱὸς τοῦ Χλώρου μόνος·
 Εἰς μάτην ἰχνηλάτησαν τὸν πονηρὸν τριταῖοι
 Καὶ μ' ἄλλους τρεῖς ἐπέστρεφον ἀρτίως οἱ γενναῖοι,
 Φρουροὺς ἀφέντες τοὺς λοιποὺς εἰς τ' ἄκρα τοῦ
 [δρυμῶνος.
 Ἀλλὰ τῆς λίμνης οὐ μακρὰν ἐνεδρεῖεν ὁ Φῶτος·
 Ζωγρεῖ τοῦ Χλώρου τὸν υἱόν, τοὺς πίπτοντας συ-
 [λεύει. . .
 Καθημαγμένος ἔπεσε, ἀνδρεῖε Κέντρε, πρῶτος!
 Ἐντὸς τοῦ πύργου ἔκτοτε ὀδύνη βασιλεύει.

22.
 Τοῦ πύργου παραπλήσιον μονόδριον ἁγίου
 Λαμπὰς φωτίζει, πρὸ σεπτῆς εἰκόνας καιομένη
 Καὶ κείται θῆκη τις μικρὰ ἐκεῖ ζωγραφημένη,
 Φόρον αἰτούσα ταπεινὸν λιθάνου καὶ κηρίου.
 Νεῖανις κυανόστολος, ὄρη πρὸ τῆς εἰκόνας,
 Τὰς χεῖρας κάτω συμπλεκείς ἀκίνητοῦσα τείνει
 Καὶ τοῦ ἁγίου τὴν μορφήν προσδβλέπει ἐπιμόνης
 Καὶ δὲν ἐκφέρει σνεναγμὸν καὶ δάκρυον δὲν χύνει.

23.
 Ἄν καὶ δεσμῶτις ἢ ψυχὴ, πρὸ ἱερῶν εἰκόνων,
 Ἴσως τὴν σάρκα λησμονεῖ καὶ πέτεται πρὸς ὕψη,
 Ὅθεν ἐδῶ ἠθέλησεν ὁ Πλάστης νὰ τὴν εἰσῆ
 Φέθων κ' ἐλπίδος παίγιον, δούλην χαρᾶς καὶ πόνων.
 Ἴσως, εἰς ἔρημον ναὸν, εἰς τῆς νυκτὸς τὰ βάθη,
 Πέραν πλανᾶται τῆς ζωῆς ὁ νοῦς ἐν κατανώξει
 Κ' ἐνῶ ἡ φύσις σιωπᾷ καὶ ἠρεμοῦν τὰ πάθη,
 Ζητεῖ τὴν φοβερὰν ἀχλὺν τοῦ μνήματος τ' ἀνοίξῃ.

24. Τῆς νέας ὁμοῦς ἢ ψυχῆς, ἐκείτδος ἀθλίως,
Οὐδ' εἰς τὸν οὐρανὸν πετᾶ, οὐδ' εἰς τὴν γῆν ἐμμένει,
Ἄλλ' ἀπλανᾶται μεταξὺ δεινῶς κυμαινομένη,
Εἰς πόθους ἐκδιχέτωσ, εἰς σπαραγμοὺς καρδίας.
Τὸ ἔαρ τῆς τὸ εἰκοστὸν ἐμάρανεν ἢ λύπη
Καθὼς τὸ πνεῦμα τοῦ λιβὸς τὸν νάρκισσον μαραίνει,
Ἄλλ' ἐτι σώζονται ἄβροι τῆς καλλονῆς οἱ τύποι,
Ἐφθάρη μόνον ἢ χροιά, ἢ χάρις διαμένει.

25. Ὀπλων ἀκούεται κλαγγὴ καὶ θόρυβος βημάτων·
Εἰς τὸν ναὸν ἀρματωλὸς εἰσέρχεται αἴφνης γέρων,
Εὐθὺ καὶ ἀταπείνωτον τὸ μέτωπόν του φέρων
Καὶ ἀνοικτὸν τὸ στήθος του τὸ λάσιον προτάττων.
Ἐστάθη τῆς ἐκείτδος ἐγγύς. Εἶναι ἀγρία
Ἡ προτομὴ δεικνύουσα παθῶν ἀνεμοζάλην
Καὶ κρέμαται ἢ κόμη του καταλευκος, παχεῖα,
Ἐπὸ τὸν πῖλον μ' ἐλιγμοὺς ἀναγομένη πάλιν.

26. Γόνατος ἕως (1) ἢ λαθὴ τοῦ ξίφους καταβαίνει,
Τὴν βράχιν δὲ τοῦ μαχητοῦ ἢ ἀκωκὴ ἐγγίζει.
Ὡς νεανίας εὐτόνον τὸ σῶμά του στηρίζει,
Τὸ χρωμα μόνον τῶν τριχῶν τὸ γῆράς του ἐμφαίνει.
— Δέσπω, τὴ λέγει, τῆς νυκτὸς ἐμέσασαν τὰ σκότη,
Εἶναι καιρὸς ν' ἀναπαυθῆς. Ἐστράφη τότε ἐκείνη
Καὶ, Πάτερ, ἀποκρίνεται, ὁ πόνος δὲν ὑπνώτει,
Οὐδ' ἢ ἐκδιχέσις τὸν νοῦν ἀτάραχον ἀρίνει.

27. Ἐξῆλλον ἐκ τῆς θέσεως τῆς ἱεράς ἐκείνης.
Ἐντὸς τοῦ πύργου πολιά ἐκάθητο πρεσβύτες,
Τοὺς εἶδ' ἐλθόντας κ' ἐμεινεν ἢ πενθηρὰ μορφή της
Ἀσάλευτος, προδίδουσα τὴν πάλιν τῆς ὀδύνης.
Διέστειλε τὰ χεῖλη του ὁ γέρων μὲ πικρίαν
Κ' ἐκάθησε, τὸ μέτωπον στηρίζων ἐπ' ἀγκῶνας,
Ἄλλ' εἰς τὴν κόρην δὲν τολμᾷ νὰ εἴπῃ λέξι μίαν
Παρήγορον τῆς κραταιᾶς ἐκείνης ἀλγηδόνας.

28. — Ὁ Κίσσας, πάτερ, ὁ πιστὸς, ἐφώνησεν ἢ νέα,
Εἰς τὸ λημέρι τῶν κλεπτῶν μὲ κλέπτας φιλοῦται,
Ἄλλὰ δὲν ἠλευθέρωσε τὸν Λαμπρινὸν μας, οὔτε
Ἐφόνευσε τὸν στυγερὸν τοῦ Κέντρου μου φονέα!
Τίνα ποτήρια πικρὰ, γονεῖς μου τεθλιμμένοι,
Ἡ μοῖρα παρεσκευάζεν εἰς τὸ βαθύσας γῆρας;
Εἰς τὸ λημέρι δέσμιος ὁ Λαμπρινός σας μένει
Κ' ἐγὼ νεόνυμφος φορῶ τὸ ἔνδυμα τῆς χήρας —

29. Ἐτράπη αἴφνης ἀλλαχοῦ ὁ φλογισμένος νοῦς της
Καὶ μετ' ὀλίγον ἤγειρε τὸ μέτωπον ὀργίλη
Κ' ἐνῶ τὰ μέλη ἔτρεμον κ' ἐσπάρασσον τὰ χεῖλη,
Σπινοῦρες ἐξεχύοντο ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς της.

(1) Ὡς τὸ θεὸς ὡς, αὐτῶν μερικῶν κτλ. τῶν ἀρχαίων.

— Πάτερ, τοῦ Κέντρου ἢ ψυχῆς εἰς ἔρημον γωνίαν,
Εἰς χώματ' ἀλιβάνωτα, βαρυαλγῆς στενάζει·
Ὡς ποτ' ἐδῶ μεμψίμοιρον τελοῦμεν θρηνηδίαν;
Ἄς σπεύσωμεν ἐκδιχῆται, τὸ αἷμά του φωνάζει!

30. Δὲν ἀπεκρίθη ὁ πατήρ, ἀλλὰ οἱ ὀφθαλμοὶ του
Ἐξέφραζον τὸ αἶσθημα τοῦ ἄλγους τοῦ καιρίου
Κ' ἐφαίνεται ὡς ἂν ἔλεγεν ἢ λυπηρὰ μορφή του,
Ὁ Λαμπρινός εὐρίσκειται εἰς δουχας θυρίου!

31. Εἰσέδυσεν εἰς τοὺς μυχοὺς ἐκείνη τῆς ψυχῆς του
Κ' ἐστράφη τὴν μητέρα της προσβλέπουσα μὲ πόνον·
Ἡ μήτηρ μένει σιγηρὰ, ὁ δακτυλὸς της μόνον
Ἐδείκνυε μ' εὐτέθειαν τὸ δῶμα τοῦ Ὑψίστου.
... Βηματισμὸς διέκοψε τὴν σιωπὴν τὴν κρύαν.
Μονόφθαλμὸς τις χωρικός, ἐξαίφνης προχωρήσας,
Εἰσέρχεται μὲ βίαν.
— Ἡγέτα τῶν ἀρματωλῶν, σὲ χαιρετᾷ ὁ Κίσσας.

32. Τὴν νύκτι αὐτῆν, πρὸ τῆς αὐγῆς, ὁ Φῶτος καταβαίνει
Εἰς τῆς Δεσποίνης τὸν ναόν, τῆς λίμνης σου πλησίον,
Σπεύσον τὸ βῆμα· ἔταξε ν' ἀνάψῃ ἐν κηρίον·
Τοῦ λόγου τὴν ἀλήθειαν αὐτ' ἢ σφραγίς ἐμφαίνει.
Καὶ τὴν σφραγίδ' αὐτοῦ λαβὼν ἐσκίρτησεν ὁ γέρων·
— Ὁ Λαμπρινός; — Μὴ μεριμνᾷς, ποσῶς δὲν
Κ' ἐξῶ τὸ βῆμα φέρων [κινδυνεύει]

33. Ὁ πύργος, ὅπου πρότερον ἔζων ζωὴν ἀγίαν
Οἱ δύστηνοι πρὶν συμφορὰς διπλῆς τοὺς εἶρη ὦρα,
Ὁ πύργος εἶναι φωλεα ὀργῆς καὶ μίσους τώρα
Καὶ ἀντηχοῦν οἱ τοῖχοί του ἀπὸ χαρὰν ἀγρίαν.
Τ' ὄπλον ὁ Χλωρός ἤρπασε κ' εὐθὺς εἰς νὸν κοιτῶνα
Σπεύδον κληθέντες ἐνοπλοὶ, ἢ Δέσπω δ' ἐκλονήθη,
Ἡγέρθη καὶ, σπαραξάσα τὸν κολπωτὸν χιτῶνα,
Εἰς εὐζωνον ἀρματωλὸν ἀμέτως μετεβλήθη.

34. Μὴ, ἀμαζῶν, ἐνδίδουσα εἰς τὴν ὀρμὴν τῆς λύσεως,
Μὴ δρᾷτε τ' ὄπλον τὸ βαρὺ, μὲ ζῶνα πανοπλίαν.
Τὸ ἔχθος σοῦ ἐτράχυνε τὴν ἀγαθὴν καρδίαν,
Τ' ἀγνά σου μέλη δι' αὐτὰ δὲν ἐπλάσεν ἢ φύσις.
Ἀτάραχος ἐγείρεται ἢ σιγηρὰ πρεσβύτες
Κ' ἐνῶ ἄβροι τὸν οὐδὸν ἐπάτουν οἱ ὀπλίται,
Ἀλόγους βραχείς ἀπηύθυνεν ἢ πένθιμος φωνή της,
— Ὁ Φῶτος εἶναι πονηρός, τὸν δόλον φοβηθῆτε!

35. Ἄλλ' ἢ δμάς τῶν μαχητῶν ἐξῆλθε ταχυτάτη·
Ὅπου τὸ πάθος μαίνεται, ὁ λόγος δὲν ἰσχύει.
Θεράποντες τὸν γέροντα ἀκολουθοῦν ἀνδρεῖοι
Καὶ εἶναι τῶν ἀρματωλῶν ἢ Δέσπω δωδεκάτη

Εὐχτηρίου ἐμπροσθεν, μὲ συντριβὴν καρδίας
Στραφεῖσα ἐγονάτισεν ἢ μονογῆ πρεσβύτες.
Ὁ νοῦς της προσηλάνετο εἰς προσευχὰς ἀγίας
Καὶ μάρμαρον ἐφαίνεται ἢ κάτωχρος μορφή της.

36. Ὅρα παρῆλθε κ' ἔμενε μ' ἐσταυρωμένας χεῖρας,
Μὲ κεκλιμένην κεφαλὴν, μ' ἠλλοιωμένον ὄμμα,
Ὅτι αἴφνης ἀπὸ θόρυβον ἀνιήχθη τὸ δῶμα
Καὶ τρίζοντες ἠκούσθησαν οἱ στρόφιγγες τῆς θύρας.
Τὸ Κίσσαν δύο μαχηταὶ κρατοῦντες ἐπὶ εὐλών,
Ἀσθμαίνοντες ἐμβαίνουν
Κ' εἰς στρωμά τι τὸν πᾶσχοντα ἐναποθέτες φίλον
Πλησίον εἰς τὴν γηραιὰν προσέρχονται καὶ μένουσι!

37. Ἀπὸ τὴν θέσιν της αὐτῆ ποσῶς δὲν ἐταράχθη,
Τῆς ἐφραττον τὴν αἰσθησιν αἰ ψυχικαὶ ὀδύναι.
— Μητὲρ τῆς Δέσπως, εἶπεν εἰς, ἢ Δέσπω μου ποῦ εἶναι;
Τὰς χεῖρας τότε λύσασα μὲ τρέμον ἐπινάχθη
Κ' ἐστράφη κ' εἶδε... δυστυχῆς! Ὁ νοῦς της ἐπλανᾶτο
Κ' ἐστρέφετο παράφορον ἀπὸ τὴν φρίκην τ' ὄμμα.
— Ψυχὴ τοῦ Κέντρου, τί ζητεῖς ἀπὸ τὸν ἄβρην κάτω;
Ἐπᾶνελθε... φεῦ, τὸ πικρὸν σὲ περιμένει χῶμα.

38. — Ὁ θάρσει, μήτηρ· ἔδε με, δὲν κατοικῶ τὸ μνημα·
Ἐτραυματίσθη, ἔπεσα, ἀλλ' ὁ προδότης, ἔσως
Ὅπως γλυκύτερον τραπῆ τὸ στυγερὸν του μῖσος,
Εἰς σπήλαιον μ' ἐφύλαττε μυστηριώδης θῦμα.
Ἰδέ τίς μ' ἔλυσε, ἰδέ τοῦ Κίσσα, τὸν σωτήρα!...
— Τοῦ Κίσσα;... Κίσσα ἢ σφραγίς τί ἔγεινεν,
Εἰς τοῦ ληστοῦ τὴν χεῖρα! (εἶπέ μοι;
— Τοῦ Φώτου;... Κέντρε, μὴ ἀργῆς... ὁ λογι-
(σμός μου τρέμει!...)

39. Μονόφθαλμὸς τις πρὸ μικροῦ ἐδῶ σφραγιδοφόρος
Εἶπεν α ὁ Φῶτος ἔταξε ν' ἀνάψῃ ἐν κηρίον...
Ὁ σπεύσον!... ταύτην τὴν στιγμήν εἰς τὸν ναὸν πλη-
(σίον...)
Σπεύσον μὴ πάθη τι κακὸν ὁ ἐνεδρεύων Χλωρός!
— Κ' ἢ Δέσπω; — Τὸν ἀκολουθεῖ... εἶπέ μοι, τὸν
(υῖόν μου;... —
Αὐτὸς δ' ὑψῶν τ' ὄμμα,
Φρίττων ἐκραύγασε, «Θεεῖ! τοὺς πόδας πτέρωσόν μου!»
Καὶ μὲ τὸν σύντροφον ταχὺς κατέλιπε τὸ δῶμα.

40. Τὸν Φῶτον ἄγρυπνον κρατεῖ ζάλη βουλῶν ἀγρίων.
Αὐρα μὲ συριγμὸν γλυκὺν εἰς τὰς ἐλάτας πνέει,
Τρέμουν οἱ κλώνες οἱ ἄβροι τῆς πτέριδος καὶ βέει
Εἰς τὰς φυλλάδας τῶν κλεπτῶν ὁ χεῖμαζρος πλησίον.
Ἡ νύξ τοὺς μαργαρίτας της εἰς τ' ἄβρην διανέμει
Κ' ἐτι τερπνὴ κ' ἠδυπαθῆς περικυκλοῖ τὴν φύσιν,
Ἄλλὰ τὸ ἄστρον τῆς αὐγῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους τρέμει,
Τὸ σκότος τὸ πυκνότερον διῶκον πρὸς τὴν δύσιν.

41. Ὁ δὲν τί δὲν ἠλλάξεν ὁ Φῶτος τὸ λημέρι
Παῖ εὖθις θέλων εἰς ταῦτὸ νὰ νυκτερεύσῃ ὄρος;
Πᾶσαν στιγμὴν ἀκοίμητος τοῦ Φώτου δορυφόρος,
Νεῦμα προσμένων, πρὸς αὐτὸν τὰ βλέμματά του
(φέρει.
Ἐγγὺς αὐτῶν ἀνάκειται εἰς δρῦν ἐστηριγμένος
Ὁ Λαμπρινός, τὸ μέτωπον ἀφείς ἐπὶ τὰ στήθη·
Ἀπέχασε τὸ σῶμά του, ὁ νοῦς ἀπηυδνημένος
Καὶ μὲ τὸν ὕπνον ἀσθενῶς παλαίτας, κατεβλήθη.

42. Ὅταν τὰς χεῖρας ὀπισθεν συνάγουν τὰ δεσμά του,
Ὅποιος ἀναπαύσειος ὁ δούλος ἀπολαύει;
Ὁ κάλλιον νὰ κοιμηθῆ τὸν ὕπνον τοῦ θανάτου!
— Ἄφες τὸν ὕπνον, Λαμπρινέ, ἢ ἐχθρα μας ἐλύθη,
Ὁ Φῶτος τὸν ἐξύπνισε γλυκὺ τὸν ὄμιον πλήτητων·
Ὁλος ἀκούσας τὴν φωνὴν, ἐκείνος ἐκλονήθη
Καὶ ἤρην ὀφθαλμοὺς βαρεῖς ὡς ὄνειρος ἂν ἦτον.

43. Ἦλθε λοιπὸν ἀνέκραξεν ἢ ὦρα τοῦ θανάτου·
— Ἄς ἔλθῃ! νὰ μὴ βλέπω κἂν τὸν στυγερὸν ἐκείνον...
Ὁ Φῶτος τὸν ἀντέκοψε τὴν δεξιὰν ἐκτείνων.
— Φέρε, Ψαρέ, τὰ ὄπλα του καὶ λῦσον τὰ δεσμά του!
Ὁ Λαμπρινός ἐλευθέρως ἐγείρεται καὶ πάλιν
Ἀρπάζει τὰ πιστόλια καὶ τὸ κυρτόν του ξίφος,
Ἀρπάζει τ' ὄπλον τὸ βαρὺ, ἀλλ' ἐτι ἀμφιβάλλον
Τὸν Φῶτον περιέβλεψε μὲ δυσπιστίας ὕφος.

44. — Ἀρματωλὸς ἐξήκοντα κ' ἐγὼ σιτηρεσίων
Εἰς τ' Ἄγραφ' ἀπὸ τὸν Πασᾶν ὀρίσθη τῆς Λαρίσης.
Σ' ἐλευθέρωνω, δύνασαι εὐθὺς ν' ἀναχωρήσης,
Ἐποταγῆς μου πρώτιστον ἰδοῦ αὐτὸ σημεῖον.
Δός μοι τὴν χεῖρα Λαμπρινέ, ἄς χωρισθῶμεν φίλοι!
— Δὲν σφίγγω χεῖρα ἐναγῆ, ἢ χεῖρ σου σιάζει
(αἷμα!
Κ' ἐνῶ τὸν λόγον ἐχθρικὸν ἐξέχυνον τὰ χεῖλην,
Ἀπῆστραψε τὸ ἄγριον τοῦ νεανίου βλέμμα.

45. — Ὁ ἔρω, ὅστις, ἀτυχῶν, τὸν νοῦν διασαλεύει,
Τὴν χεῖρά μου ἀπώθησεν· ὁ Ὑψιστος ἄς κρίνη
Τὸν φόνον εὐμενεστερος... ἀλλ' ἄπελθ' ἐν εἰρήνῃ!
Τὰ μίσση τῆς καρδίας μας ὁ χρόνος θεραπεύει.
— Ἄν εἶδες κόρακα λευκὸν, εἶπεν αὐτὰς ὀργίλος,
Ἄν κοῦκον ἠκουσῆς ποτε χεῖμῶνα νὰ λαλήσῃ,
Τότε εἶπέ, ὁ Λαμπρινός εἶναι τοῦ Φώτου φίλος,
Τότε εἶπέ, πρᾶυνονται τοῦ Λαμπρινοῦ τὰ μίσση.

46. Εἶπε κ' ἐστράφη τ' ὄπλον του στηρίζων εἰς τὸν ὄμιον.
Φεῦ, πρὸς τὴν λίμνην ἀγευσα πάροδος ἦτον μία
Καὶ ταύτης πέραν ἔρημος ὑπῆρχεν ἐκκλησία...
Αὐτὸν καὶ μόνον ἦνοιγεν ἢ μοῖρά του τὸν δρόμον.
Ὅτε δ' ἐκρύβη προχωρῶν εἰς τὸν τραχὺν δρυμῶνα,
Ὁ Φῶτος ἐκραξε πικρὸν τὸ χεῖλος διανοίγων·
« Δὲν εἶδα κόρακα λευκὸν, ἢ κοῦκον τὸν χεῖμῶνα,
Ἄλλ' ὄπλου θρόνημ' ἀρεσὸν θ' ἀκούσω μετ' ὀλίγον.»

47.

Εἰς δύο μέρη τὸ βουνὸν παρὰ τὴν λίμνην χαίρει.
 Ζῶνουν τὴν μίαν τῶν πλευρῶν κρημνώδεις βράχοι
 (μόνοι,
 Δάσος πυκνὸν καὶ ἄγριον τὴν ἄλλην περιζώνει
 Καὶ φάραγξ κεῖται μεταξὺ βαθέως ἀνηγγμένη·
 Ἄβατος εἶναι· δεξιᾷ ὑπάρχει τρίβος μία
 Καὶ πέραν ἐρημος νάος· αὐτοῦ ἡ φάραγξ λήγει,
 Λήγει κ' ἡ τρίβος· παρεκεῖ ἄλλη κοιλάς βαθεῖα
 Ἀριστερᾷ τὰ δάση τῆς πρὸς τὸ βουνὸν ἀνοίγει.

48.

Εἰς ταύτην ἐκ τῆς κορυφῆς ὁ Λαμπρινὸς κατέβη,
 Μὲ δυσκολίαν διαβάς ἀπὸ μερῶν δυσβάτων.
 Εἰς τὸν ναὸν ἀκούεται ὁ κρότος τῶν θημάτων, —
 Εἰς τὸν ναὸν περίοπλος ὁ Χλῶρος ἐνεδρεύει . . .
 Τὴν Δέσπων ἔχει προσεχῆ τὴν χῆραν ἀμαζόνα,
 Ἦτις μὲ τ' ὄπλον ἐντονον ἐκεῖ παρακειμένη,
 Καὶ κλίνοσα, τὴν ἀκοὴν κρατεῖ πρὸς τὸν δρυμῶνα,
 Ὅθεν φονεὰ βδελυκτὸν, τὸν Φῶτον, περιμένει.

49.

Ἐνῶ πρὸς τὸ ροδόχρουν φῶς ἐπάλαιον τὰ σκότη
 Καὶ ὁ ἀδάμας τῆς Ἡοῦς ἀκροφῆς ἤρπαστο,
 Ἐκ τοῦ δρυμοῦ ἐρχόμενον πρὸς τὴν κοιλάδα καιω,
 Ἡ Δέσπω τὸν θηματισμὸν ἐκεῖ ἀκούει πρώτη.
 Κ' εὐθὺς τὴν χεῖρα τοῦ πατρὸς σιωπηλῶς ἀρπάζει
 Κ' ἐγκλίνεται δεικνύουσα τὰ θορυβοῦντα μέρη.
 Ἐκεῖνος κύπτει, κατὰ γῆς κολλᾷ τὸ οὖς, ἐτάζει
 Ἄν θόρυβόν τινα τῆς γῆς ἡ ὄψις ἀποφέρῃ.

50.

Κ' ἠγέρθη πάλιν, ἐμπλεως χαρᾶς ἀνεκλαλήτου.
 Αὐτὸς κ' ἡ Δέσπω ἀπνευστί παραδοκοῦν τὸ θυμῶν·
 Ἐγγύτερον ἀκούεται τοῦ Λαμπρινοῦ τὸ βῆμα
 Καὶ φαίνεται που ἄκριτος, ὡς φάσμα, ἡ μορφή του
 Ἐβλεπεν ἤδη τὸν ναὸν κ' ἐξέχυνεν ὁ νοῦς του
 Εὐχὴν εὐχαριστήριον πρὸς τ' οὐρανὸν τὸ δῶμα,
 Ἄλλ' ἐνεδρεύοντας ἐκεῖ δὲν ἤλπιζεν ἐχθροῦς του,
 Οὐδ' ἔβλεπεν ὁ δύστηνος τῶν ὄπλων τῶν τὸ στόμα.

51.

Εἰς τ' ἄκρα τότε τοῦ βουνοῦ φωνὴ βροντᾶ θραεῖα·
 Χλῶρε! ψευδὲς τὸ μῆνυμα! σὲ ἀπατᾷ ὁ Φῶτος
 Ἄλλὰ τοῦ λόγου σύγχρονος διπλοῦς ἠκούσθη κρότος
 Κ' ἤστραψε δίδυμος λαμπάς, κραυγὴ δ' ἠκούσθη μία...
 Ἦτον τοῦ Λαμπρινοῦ κραυγὴ. Εἰς τοῦ βουνοῦ τοὺς
 (βράχους,
 Ὅθεν τοῦ Κέντρου ἡ φωνὴ ἐπίσημος ἐχύθη,
 Ἠκούσθησαν θηματισμοὶ χωροῦντες μετὰ τάχους·
 Καὶ πρὸ αὐτῶν κατοφερεῖς ἐκλυνοῦντο λίθοι.

52.

Ἐφώτισεν ὁ ἥλιος τὸ κλεπτικὸν λημέρι,
 Καὶ τὰς σκιάς ἀπέβαλον ὀλοτελῶς τὰ δάση.

Οὐδ' ἐλαχίστη τις πνοὴ τὸ φύλλωμα ταράσσει,
 Μόνον ὁ ρόαξ κάτωθεν γοργῶν τὸ νᾶμα φέρι.
 Ὅπου ὑπῆρχε σκοπιὰ, ὅπου παρόδων πόροι
 Σκοποὶ φυλάτουν ἀφανεῖς, ἀνομιῶν ἐργάται.
 Εἰς τὴν φυλλίνην τῶν στρωμνῆν κοιμῶνται ὀπλοφόροι,
 Ὁ Φῶτος ἐννατος, αὐτῶν ἀνάμεσα κοιμάται.

53.

Τὴν χεῖρα τὴν ἀριστερὰν εἰς τ' ὄπλον του ἐλίσσει
 Καὶ μὲ τὴν δεξιὰν κρατεῖ τὸ ἐν τῶν πιστολίων.
 Εἰς ὕπνον καὶ τοὶ νήδυμον τὰ θλέφρα του κλείων,
 Θαρρῆεις δὲ εἰς τὰ ὄπλα του ἀπλόνει νὰ κτυπήτῃ.
 Εἰς τὴν εὐώνυμον πλευρὰν ἀνάκειτ' ἐπὶ κλίνης,
 Ἄλλὰ δὲν εἶναι σκυθρωπαὶ αἱ συνεχεῖς ὄφρυς του.
 Ὑπνος τὸν εὔρειν εἰς στιγμὴν ἀγρίας εὐφροσύνης
 Κ' ἐγράφη κ' ἐμεινεν ἐκτὸς ἡ χλεύη τῆς ψυχῆς του.

54.

Σχεδὸν γελᾷ. Δὲν εἶν' αὐτὴ ἡ ὄψις του ἡ πρώτη,
 Σύνουσι καὶ κρύπτουσα τοῦ νοῦ καὶ τῆς ψυχῆς τὰ βάθη,
 Γελαῖ καὶ θυμῶς βδελυκτὰ ἀπεικονίζει πάθη·
 Οὕτω φωρᾶται ἡ ψυχὴ ὅταν ἡ σὰρξ ὑπνώττη.
 Ἀμέριμοι κοιμῶντ' ἐδῶ εἰς τὸ κρυπτὸν λημέρι,
 Ἄλλὰ πειρώμενοι κρημνῶν ἀρματωλοὶ παρήσαν·
 Ἀπὸ ἀδρόμους φάραγγα ὁ Δημαρᾶς τοὺς φέρι,
 Ὁ κλέπτης ὅστις ἔτωσε τὸν Κέντρον καὶ τὸν Κίσσαν.

55.

Πέραν τῆς πρώτης κορυφῆς ἐγγύς τῶν κοιμωμένων
 Πυκνὸς ἐκτείνεται πευκῶν καὶ εἶναι κάπρων κοίτη.
 Βράχος ἀπότομος ἐκεῖ τὸν ὀφθαλμὸν ἐκπλήττει
 Ἀγρίως ἀναβαίνων.
 Ἄπανταχόθεν κοπτερὸς ὁ βράχος ἀνυψοῦται,
 Ὡς ἂν ἐλάξουσιν αὐτὸν μυστηριώδεις χεῖρες.
 Ἀπὸ τὴν ἔδραν τῶν κλεπτῶν δὲν φαίνεται, ἀλλ' οὔτε
 Οἱ ἀλλαχοῦ φυλάττοντες τὸν θλέπουν σκοπευτῆρες.

56.

Δάσος ἐν κύκλῳ ἐρημον αὐτὸν περιτίλλουσι,
 Ἄλλ' ἐν αὐτῷ ἀρματωλῶν ἀστράπτει πανοπλία.
 Κοπεῖσα βίβληδον, ὀρθὴ εἰς βῆγμά τι μελία
 Στηρίζεται, τὸ μέγεθος τριῶν ἀνθρώπων ἴση.
 Εἰς τοῦ κρημοῦ τὴν κορυφὴν ἡ κορυφὴ τῆς κεῖται,
 Ἡ βίβλη τῆς ἀπὸ τὴν γῆν ἀπέχει διπλασίως.
 Ἐντὸς τῶν κλάδων εὐθετοὶ κρατοῦνται τρεῖς ὀπλιταὶ
 Καὶ περιβάλλει τὸν κορμὸν ὁ Κέντρος ὁ ἀνδρείος.

57.

Καὶ μὲ τοὺς πόδας τὸν κρημνὸν σφοδρὰ ὠθεῖ καὶ τύπτει,
 Ὡσοῦν κ' οἱ ἄλλοι μαχηταί· ἐνδίδον εἰς τὸν σάλον
 Τὸ δένδρον αἴφνης κάθετον κατὰγεται καὶ, πάλλον
 Μὲ τοὺς ἀρματωλοὺς, ἁμοῦ ἐγκλίνεται καὶ πίπτει.
 Ἀπὸ τὸ δένδρον ἀβλαβεῖς ὄρθουσι καὶ μὲ βίαν
 Τὰ ὄπλα τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἀφέντες οἱ γενναῖοι
 Κ' ἐγγύς τῆς βίβλης τοῦ κρημοῦ τανύοντες μανδύαν,
 Τὸν ἀνυψοῦν, τὰ κράσπεδα κρατοῦντες βρωμαλοῖ.

57.

Ἀπὸ τὸ βῆγμα ἔπεσε, τοὺς πόδας του σταυρόνων,
 Πρωτὸς ὁ Χλῶρος καὶ κλαγγὴ ἠκούσθη πανοπλίας.

64.

Τὸν καταβάτην δέχεται ὁ ταυνὸς μανδύας
 Καὶ ταπεινοῦται μέχρι γῆς τὴν πῖδισιν χαλαρόνων
 Κατ' ἀνδρα οὕτως ἄλλοι ἐξ πηδῶν ἀεροβάται·
 Ἄλλὰ τίς εἶναι ὁ καλὸς, ὁ μελαγχαιτῆς νέος,
 Ὅστις, τῶν ἄλλων ἔσχατος, εἰς τὸν κρημνὸν ὄρᾳται,
 Εὐκίνητος ὡς αἰετὸς, ὡς ἀγγελος ὠραῖος;

59.

Ἄπεκαλύφθ' ἡ κόμη του πεσόντος μετὰ κρότου
 Κ' ἐχρόσωσεν ὁ ἥλιος τὸ μελανόν τῆς χρωμα . . .
 Ἀπὸ τὴν μέσην τὴν λεπτήν, ἀπὸ τὸ στίλβον ὄμμα,
 Ὡ σὲ γνωρίζω, Λαμπρινέ, θυμᾷ σωθὲν τοῦ Φῶτου!

60.

Οὕτως ὁ δόλος μάταιος, πολλάκις ἀποβαίνει·
 Ἴδου τοῦ δόλου τιμωροί· ἐτάζουν τὰ πυρεῖα,
 Ἄλλάσσουν τὰ ἐκκαύματα ἐν σιωπῇ βαθεῖα
 Καὶ μυστικῶς βουλευόνται εἰς κύκλον ἤθροισμένοι.

61.

Καὶ δίχα διαιρούμενοι πρὸς δύο βαίνουν μέρη
 Ὅπου ἀκτίς δὲν εἰσχωρεῖ, ὅπου φωλεύουν λύκοι.—
 Φθάνουν . . . φεῦ, ἀρχεται τὸ πῦρ παντοῦ σφαγῆ
 (καὶ φρίκη,
 Παντοῦ κραυγαὶ καὶ σείεται καὶ τρέμει τὸ λημέρι.
 Μοῦσα! ὁ θάνατος ἐδῶ τὸν ὕπνον διεδέχθη·
 Σὺ εὐγενὴς δὲν ἀγαπᾷ τοὺς φόνους καὶ τὸ αἷμα,
 Φιλόπατρις βδελύττεσαι τῶν ἀδελφῶν τὰ ἔχθη·
 Ἀπὸ τὴν ἄχαριν σκητὴν ἀπόστρεψον τὸ βλέμμα.

62.

Τὰ νηνεμοῦντα κύματα τῆς λίμνης ἀργυρόνει
 Ὁ ἥλιος περιλαμπρῆς τὸν κύκλον του περαίων.
 Κρέματα ἤδη ἄνωθεν νεφῶν ἀραιουμένων,
 Ἐνθα ἡ δύσις ἡ χρυσοῦ πύρινα βόδα στρώνει.
 Μέσῳ τῆς λίμνης μειδιᾷ τὸ χλοερὸν νησίον
 Κ' εἰς τὴν ἀμμώδη του ἀκτὴν ὁ πύργος ἀνυψοῦται.
 Ὡς ἰδαλμά τι μαγικόν, ἐντὸς ὑδάτων λείων,
 Τὸ σχῆμά του ἀνάστροπον, τρέμον, μακρὸν τυποῦται.

63.

Ἐπάνω τῶν ὀδοντωτῶν τοῦ πύργου προμαχώνων
 Ἡ Δέσπω, θαῦμα καλλονῆς, λευκὰ ἐνεδυμένη,
 Ὅσει μαρμάρινος μορφή ἀκίνηται καὶ μένει
 Μόνα τὰ μέρη βλέπουσα τῶν ἀντικρυ δρυμῶνων.
 Τὰ κάλλη τῆς ἀρματωλοῦ στολὴ δὲν περιζώνει,
 Οὐδὲ τῆς θλίβει τὴν ὄσφρ' ὁ τελαμῶν τοῦ ξίφους,
 Δὲν τὴν ταράσσουν ὡς προτοῦ τὸ μῖσος καὶ οἱ πόνοι,
 Φαίνεται· ὁμοῦ λογισμοὺς ἐλίσσουσ' ἀποκρύφους·

Ὡ τὴν μαντεύω! . . . Κώπη σπᾶ τὴν λίμνην ἐλατίνη,
 Λέμβον, ἀρματωλῶν μεστήν, ἐκ τῆς ἀκτῆς ὠθοῦσα.
 Ἡ πρῶτα χύνει στοναχὰς τὸ κύμα διαιρούσα,
 Αὐλάκα δ' ὀπισθεν ἀφροῦ ἡ πρύμνα τῆς ἀφίνει.
 Ἀστράπτει μαχητῶν ἐκεῖ χρυσοῦ ἐνδομασία,
 Ἀπὸ τῆς κόπης σείεται τὸν θόρυβον ἡ λίμνη,
 Ἄλλ' εἰς τὴν λέμβον σιωπῇ ἐπικρατεῖ βαθεῖα . . .
 Φεῦ, διὰ τί δὲν ἀντηχοῦν χαρᾶς καὶ νίκης ὕμνοι;

65.

Ἡ Δέσπω ἔδεκα μετρεῖ, πάλιν μετρεῖ . . . εἰς λείπει.
 Τρέμει, ἀλλ' ὅτε μεταξὺ τῶν ἄλλων ὀπλοφόρων
 Διέκρινε τὸν Κέντρον τῆς, τὸν Λαμπρινόν, τὸν Χλῶρον,
 Τοὺς τρεῖς αὐτοὺς, ἐκόπασαν τοῦ στήθεος τῆς οἱ
 (κτύποι.

Ἡ λέμβος ἤδη, τὴν δρυτὴν τοῦ δρόμου χαλαροῦσα,
 Ἀκώπητος εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ πύργου προσεγγίζει
 Καὶ ἄνθη ἀπὸ τῶν γαστρῶν ἡ Δέσπω ἀφαιροῦσα,
 Εἰς τοὺς γενναίους νικητὰς γέρας καλὸν σκορπίζει.

66.

Εἰς τὴν μορφήν ἑνὸς νεκροῦ κατέπεσαν τρεῖς κρίνοι
 Ὡς φόρος, ὃν ἡ καλλονὴ προσφέρ' εἰς τὴν ἀνδρίαν.
 Τίνα, γενναῖε Δημαρᾶ, ἠρήμωσες καρδίαν;
 Τίνος λαμπάδα νυμφικὴν ὁ θάνατός σου σβύνει;
 Ὡ εἶθε, ὅπου νήπιον εἶδα τὸ φῶς τὸ πρῶτον,
 Εἶθε κ' ἐγὼ πελεμιστῆς ταχὺν νὰ φέρω πόδα,
 Ἄλλ' εἰς δικαίας συμπλοκῆς, εἰς ἄλλης μάχης κρότον
 Νὰ πέσω, γέρας μου ποθῶν καλῆς παρθένου βόδα!

Γ.Χ.Ζ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ἐπὶ τοῦ Ἄρθρου «Φιλολογία» καταχωρισθέντος
 ὑπὸ ἀνωρόμου τινὸς Ι. Σ. ἐν τῷ Αἰῶνι.

—o—

« Τὸν μὲν ἀσκὸν τὸ πνεῦμα δίστησι, τὸν δὲ
 μάταιον ἀνθρώπον τὸ οἶμα. »

Πεφυστωμένος τις ἀρθρογράφος, θέλων, φαίνεται, νὰ
 ὀμιλήσῃ περὶ ποιήσεως καὶ καλλιτελείας, παρέστησεν
 ὡς πρότυπον τὰ ἔργα τῶν Σούτσων· ἀτεχνὸς ὁμοῦς
 εἰς τὰς σκέψεις του καὶ ἀτυχῆς, ἀγνοῶν δὲ ὅτι τοῦ
 λόγου μέτρον, κατὰ τὸν Πλάτωνα, δὲν εἶναι ὁ λέγων
 ἀλλ' ὁ ἀκούων, εἶδε διστραμμένους τῶν πραγμάτων
 τὰς εἰκόνας καὶ ἐκτύπησεν ὅπου ἦτον ἀνάγκη νὰ θε-
 ραπεύσῃ. Ἀληθῶς δὲ τοσοῦτον ἀπειθῶς ἔκαυσε τὸ
 θυμιάμα του, τοσοῦτον ἀνεπιτηδείως ἐκόσμησε τὰ
 εἰδωλιά του, ὥστε οὐ μόνον τὰ παρεδόρφωσεν ἀπαν-
 θρώπως, ἀλλὰ καὶ τὸ χεῖριστον, ἠνάγκασε πολλοὺς
 νὰ πιστεύσωσι συντάκτην τοῦ ἄρθρου τὸν Πανα-
 γιώτην Σούτσον, τὸν μᾶλλον διὰ τὴν μετριπροσούνην
 αὐτοῦ ἐγνωσμένον.

Δέν ἀρνούμαι ὅτι ὁ ἕτερος ἀδελφός ἐξήτησεν ἐνίοτε νὰ παραβιάσῃ τὰς πύλας τῆς Δόξης, ἥτις σώζει τοὺς θνητοὺς ἀπὸ τὴν Λήθην, ἀλλ' ὁ Παναγιώτης οὐδέποτε ἐγεύθη τοῦ ἀμαρτήματος τούτου· ὁ δὲ δυσπιστῶν δύνανται νὰ ἀναγνώσῃ τὰ προλεγόμενα τῶν Ἀπάντων του.

Ἄλλὰ διὰ τί εἰς τοῦτον νὰ ἀποδοθῇ τοῦ ἄρθρου ἡ σύνταξις; Ὁ Ι. Σ. εἶπον τινές, δὲν εἶναι ἡ ὁ ἐγνωσμένος βωμός, ὅπισθεν τοῦ ὁποίου ὁ Παναγιώτης κρύπτεται θέλων νὰ καύσῃ ὀλίγον θυμίαμα. Ἄδικος καὶ οὐχὶ κολακευτικὴ ἡ ὑπόνοια! Ἐγὼ διαμαρτύρομαι κατ' αὐτῆς κηρύττων ὅτι ἡ πλάνη, ἥτις ἐπήγασεν ἀπὸ τὸ ἀνώνομον τοῦ πανηγυριστοῦ, διαλύεται ἀπὸ τὴν κακὴν ἐκλογὴν τῶν στίχων, τῶν πρὸς πανηγυρισμὸν καλουμένων.

Ὁ ποιητὴς τοῦ Ἀγνώστου, ἀτυχὴ ἄρθρογράφου, δὲν ἐθεώρησέ ποτε ἀναγκαῖον νὰ μὴν ἄγνωστος, ἀπ' ἑναντίας μάλιστα μακρὸς καὶ πλατῦς προεφάνη πάντοτε, παρατάσσων εἰς γραμμῆν ἅπαντα τοῦ ὀνόματός του τὰ στοιχεῖα. Ὁ ΠΑΝΑΓΙΩΓΗΣ ΣΟΥΤΣΟΣ λοιπὸν δὲν ἔχει ἀνάγκην τοῦ διαβατηρίου σου διὰ τὴν Ἀθανάσιον.

Ὁ λογιόφιλος ἀρθρογράφος τῆς Φιλολογίας ἠδύνατο κατ' ἀρέσκειαν νὰ μελανώσῃ τὸν χάρτην του, ἀλλὰ τίς ἐδῶκεν αὐτῷ τὴν ἐξουσίαν νὰ σκέπηται μετὰ τοσαύτης κουφότητος, νὰ φουᾷ μόνον ἐφ' οἷς ὄρασε νὰ διαβαίῃ σιγῶν, νὰ θυμιάσῃ τοσοῦτον ἀναιδῶς τοῦ ἀγαθοῦ Σούτσου, φέρων ἴσως αὐτοὺς εἰς ἀνάγκην διαμαρτυρήσεως;

Καὶ μήπως ἠρέσθη εἰς ταῦτα; Ὁ ἀδέξιός! δὲν εἶχε καὶ οὐδὲ τὴν ὑπομονὴν νὰ ἀνακαλύψῃ στίχους τινὰς ἀξιοτέρους, ἀλλ' ἐπίβουλος καὶ τῶν Σούτσων καὶ ἐαυτοῦ δὲν ἔρερον εἰς μαρτυρίαν ἢ στίχους αὐτῶν ἐκ τῶν ἰδία ἐμπνεύσει γραφέντων. Βίαι βέβαιος ὅτι ἀμφοτέροι — καὶ μάλιστα ὁ Παναγιώτης, ὅστις πρῶτος ἀνέγνω τὴν ἀτυχὴ διατριβὴν — ἐφρούραζαν κατὰ τοῦ ἐπιβούλου φίλου των.

Ἐὰν ἤμην ἐγὼ, δὲν ἐληθμόνουν τὸ γλαφυρότατον τοῦτο ἔπος τοῦ Παναγιώτου,

Προέβαιεν ἐν ἄρμασιν, ἐλέθασι κ' ἐππεύειν,

Οὐδὲ παρέλειπον τὸ ἀληθῶς Ὀμηρικόν,

Μὴ καταβαίῃ ὁ Θεὸς ἀστράπτων ΤΕ, βροχῶν ΤΕ Γῆν, οὐρανόν ΤΕ, πότον ΤΕ, ταράττων ΤΕ, κινῶν ΤΕ

Τὰ ἐξ μικρὰ ταῦτα ΤΕ, ἀδίκως ἀπὸ τὸν Κοραῆν ἐξορισθέντα, ἐπαινακάμπτουσιν ἐπαναλαμβάνόμενα καθ' ἐκάστην λέξιν καὶ χαριέντως πως ἀναρρίχωνται μέχρι τῆς ὑψηλοτέρας τοῦ Παρνασσοῦ κορυφῆς.

Πρὸς τὸ εὐχρὸν καὶ τὸ ἀρμονικὸν τῶν εὐτυχῶν τούτων στίχων δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παραβάλωμεν ἢ τὸ ἀκόλουθον τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ ἔπος.

Πλήροισι βαβαί ΑΙ βοΑΙ ΑΙ τῶν ἀμαρτωλῶν σου, ἔνθα, πλήν τοῦ χαριέντος θαβιά, παρατηρεῖται διπλὴ δυὰς ἁμοφωνισμῶν διφθόγγων, αἵτινες καὶ τὸ στόμα κρατοῦσι διὰ πολλὴν ὥραν κεχηρὸς καὶ γλυκυτάτην ἐμποιοῦσι τὴν ἀρμονίαν.

Ἄλλὰ ταῦτα μόνον; καὶ ἐγράφησαν ποτὲ στίχοι τῶν ἐφεξῆς γλυκυφωνότεροι;

*Ὅποτα
... μέ κοιμῶ εἰς τὴν σκιάν ὁ γλοῖστος τῶν κυμάτων
Κ' αἱ μέλισσαι ζιζίζωσι,
Οἱ τέτιγες γρυλίζωσι,
Τὰ ποίμνια θηλιάζωσι,
Οἱ βάτραχοι κοάζωσι.*

Ἀναγινώσκων τοὺς στίχους τούτους τοῦ Ἀγνώστου δραματός του, δὲν θαρρῆεις ὅτι βλέπεις τὸν ἥρωα ἀποκοιμιζόμενον ἐν μέσῳ τῆς ἀρμονίας τῶν τετιγῶν καὶ τῶν μελισσῶν; δὲν πιστεύεις ὅτι ἀληθῶς ἀκούεις τὸν βάτραχον αὐτὸν κοάζοντα εἰς τὴν λίμνην του; . . Ἐνώπιον αὐτῶν τῶν στίχων, ὁμολογῶ, οἱ Ἀρματωλοῖ μου ἐτρέποντο εἰς φυγὴν!

Ἴδου δὲ καὶ ἕτεροι τοῦ αὐτοῦ προτύπου, ἀξιοὶ ἐπίσης τῆς μνήμης τῶν ἀνθρώπων

*Καὶ πεινώμεν
Καὶ διψῶμεν,
Πειρητούμεν,
Γυμνητούμεν,
Ἐξυβρίζομεθα,
Κολαφιζόμεθα,
Λοιδωρούμενοι εὐθυμοῦμεν,
Βλασφημούμενοι εὐλογοῦμεν.*

Ἄπαντα σελ. 304 καὶ 305.

Ἐνταῦθα ὁ Παναγιώτης Σούτσος ἐφάνη ἀνώτερος ἑαυτοῦ — τὸν συγχαίρω ἀπὸ καρδίας!

Ἄλλ' ὁ σκληρὸς ἀρθρογράφος, ἀφ' οὗ δι' ἀνεπιτηδεότητα παρεμόρφωσεν τοῦ, δυοῖο τοῦ Παρνασσοῦ καὶ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης πικριάρχας, χαίρεκακος ἐστράφη αἰρῆνης κατ' ἐμοῦ καὶ παρ' ὀλίγον ἔλυε τὰ γόνατά μου κατακρίνων μετὰ πικρίας τὸ

« Γόρατος ἕως »

τῶν Ἀρματωλῶν μου ἀληθῶς δὲ ἐμβρόντητος ἔμενον ἐγὼ ἔάν, καλῆ μου μοίρα, δὲν ἤρχεται ὑπερασπιστῆς σου ἀήτητος αὐτός ὁ Παναγιώτης Σούτσος γράφων ἐν τῇ Κιθάρᾳ (τὸ ὄνειρόν μου, τὸ ἀληθὲς ὄνειρόντου!) τοὺς ὠραίους τούτους στίχους,

*Ἐβδ ομηκοντούτης ΕΩΣ
Ἦτον ἴσως, πλὴν ὠραῖος,*

Ἴδου λοιπὸν τὸ ΕΩΣ αὐτοῦ ἀπαράλλακτον ὡς τὸ τῶν Ἀρματωλῶν μου, πλὴν τῆς διαφορᾶς, ὅτι ἐνεῖνο τοποθετεῖται εἰς τὸ τέλος τοῦ στίχου, τουτέστιν ὅπου ἡ ὁμοιοκαταληξία τὸ ἀπαιτεῖ συντασσόμενον δὲ μετ' ὀνομαστικῆς, εἶαι μᾶλλον καταφανεὲς καὶ φιλελεύθερον, διότι ἀποπτύει μὲ ὑπερηφάνειαν τὴν ὀχληρὰν εὐθύην τῆς Γραμματικῆς.

Λογόφιλε συντάκτα τοῦ ἄρθρου ἢ φιλολογία, εἰς σὲ ἀποτινῶ τὸν τελευταῖον λόγον, τελευταῖον ἔάν δὲν ἐξέληθες ἀπὸ τῆς οὐχὶ ἐπαινετῆς κρύπτῆς σου. Ἦ πρέπει νὰ χειροκροτήσῃς καὶ εἰς τὸ «Γόρατος ἕως» τῶν Ἀρματωλῶν μου, ἢ νὰ καύσῃς τὴν Κιθάραν τοῦ Παναγιώτου.

Γ. Χ. Ζαλοκώστας.

ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ ΤΟΥ Κ. ΦΟΥΚΩ. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙ ΑΞΟΝΑ ΤΗΣ ΓΗΣ ΚΙΝΗΣΙΝ.

Ὡς ἐξῆς ἐκθέτει τὰ πειράματα τοῦ κυρίου Φουκῶ ὁ κύριος Ἀλ. Δαννέ.

« Διευθύνοντο, λέγει, πρὸς ἐμὲ πολλοὶ συχνάκις ζητοῦντες ἐπεξηγήσεις ἐπὶ τῶν πειραμάτων τοῦ κυρίου Φουκῶ ὡς πρὸς τὴν κίνησιν τῆς γῆς. Ἐλάμβανον δὲ τὴν τιμὴν ταύτην ὡς ἐκ τοῦ τίτλου δ' ἔφερον πάντοτε, ὡς γραμματεῦς τῆς Ἀκαδημίας· διότι ἐνόμιζον ὅτι ἐπειδὴ ἔχω τριβὴν τινα εἰς τὸ ἐκθέτειν ἐπιστημονικὰς ἰδέας μεταξὺ εἰδημόνων ἀνδρῶν, θὰ μοι ᾔητον ἐπίσης δυνατόν νὰ ἐκθέσω ἐνώπιον παντὸς τοῦ κόσμου τὰς μᾶλλον ἀπρηρημένας ἰδέας. Καὶ τῷ ὄντι ἐξήγησα μὲν συχνάκις ἰδέας οἷτινες δὲν ᾔησαν ἢ θεωρηταί ἀπρηρημένοι, ἀς ὁμοῦ δὲν δύναται τις νὰ καμῆ εὐκόλως καταληπτὰς εἰς πνεύματα πάντι ξένα τῆς ἐπιστήμης ἀναπτύσσων δὲ τοὺς ἐπιστημονικοὺς καὶ τεχνικοὺς ἀποῦς αὐτῶν, ὁμολογῶ ὅτι πολλάκις εὐρέθη ἐν εἰς ἀπορίαν, διότι αἱ ἀποκρίσεις δὲν μοι εἶναι πάντοτε πρόχειροί· ἐπιθυμῶν δὲ νὰ ἐκπληρώσω τὰς ἐπιθυμίας τῶν κατὰ καιροὺς πρὸς ἐμὲ ἐλθόντων, ζητοῦντες ἐπεξηγήσεις εἰς τὰς ἀνακαλύψεις τοῦ Φουκῶ ὡς πρὸς τὴν περὶ ἄξονα κίνησιν τοῦ πλανήτου μας, ἀπεφάσισα νὰ γράψω τὸ ἀρθρίδιον τοῦτο, δι' οὗ θὰ προσπαθῆσω, νὰ καταστήσω καταληπτὰ καὶ εἰς τοὺς πλέον ἀμαθεῖς περὶ τοῦ νόμου τῆς φυσικῆς καὶ τῆς μηχανικῆς, τὰς οὐσιωδέστατας ἀνακαλύψεις τοῦ νέου φυσικοῦ, τοῦ ἀπὸ τοῦδε μέγα καὶ περιδοξοῦ ἀποκτήσαντος ὄνομα μεταξὺ τῆς χωρίας τῶν σοφῶν, καὶ μεθ' οὗ ἔχομεν τὴν τιμὴν, νὰ συνεργαζώμεθα. »

Εἰς τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἀποβλέποντες, τὸ νὰ δυνηθῶσι δηλ. καὶ οἱ ἀπλούστεροι τῶν ἀνθρώπων, καὶ αἱ κυρίαί αἱ ἀτημελῶς ἐπὶ τοῦ ἀνανήντρου τῶν καθήμεναι κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς των, ἀν' ῥίψωσι δλέμμη περίεργον ἐπὶ τοῦ φύλλου τούτου νὰ δύνανται καὶ αὐταὶ νὰ πεισθῶσιν εἰς ὅσα ἄλλοτε ἴσως κεχηρῶνται ἢ ἀπιστοῦσαι περὶ τῆς περὶ ἄξονα τῆς γῆς κινήσεως ἤκουσαν· ἀν' δὲ πλούσια ᾔηαι καὶ περὶ τὴν ἐπιστήμην ὀργῶσαι ἀντὶ ὀλίγων χρημάτων θὰ δύναται νὰ ἀποκτήσῃσι πεποίθησιν περὶ τούτου.

Δεχόμεθα ἀνυπερθέτως τὴν σήμερον ὅτι ἡ γῆ στρέφεται περὶ τὸν ἄξονά της, ἢ δὲ ἐμπιστοσύνη ἡμῶν εἰς τὸν ἀστρονόμον εἶναι τοσαύτη, ὥστε μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς συγχωρεῖται νὰ ἀναφέρωσιν ὅτι ὁ ἥλιος στρέφεται περὶ τὴν γῆν· καὶ πῶς δύναται νὰ ἀπιστήσῃς εἰς τοὺς ἀστρονόμους, οἵτινες ὑπολογίζουσι μὲ ἀκατάληπτον ἰσχύϊ ἀκρίβειαν καὶ τὰ ἔτη, καὶ τοὺς μῆνας, καὶ τὰς ἡμέρας, καὶ τὰς ὥρας, καὶ τὰ λεπτὰ

τῆς ἐμπαντίσεως κομήτου τινός, ἢ τῆς συμβητομένης ἐκλείψεως· οἱ ἀστρονόμοι λοιπὸν μόνον ἐγγνώριζον πρὶν τὴν κίνησιν ταύτην τῆς γῆς, ἡμεῖς δὲ τὸ ἐδεχόμεθα ἐπὶ τῆ καλῆ πίστει πρὸς αὐτοὺς, οὐδεμίαν δὲ ἀπόδειξιν δι' ἡμᾶς τοῦ μὴ ἀστρονομούντας δὲν ὑπάρχει περὶ τῆς εἰς εἰκοσιτέσσαρας ὥρας περιστροφῆς τῆς γῆς περὶ ἄξονα, οὐδεὶς δὲν ἠδύνατο νὰ καταστήσῃ τὴν κίνησιν ταύτην αἰσθητὴν ἐν τῷ δωματίῳ ἢ ἄλλοσε που, καὶ ποιῆ αἰσθητὴν τὴν παραγωγὴν τῆς ἀτμοσφαιρας διὰ τῆς ἀνελεύσεως καὶ κατελεύσεως τοῦ θερμομέτρου· τοῦτο δὲ διότι ἡ γῆ περιστρεφόμενη σῦρει μεθ' ἑαυτῆς πάντα τὰ ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς ἐπομένως καὶ ἡμεῖς ἐπειδὴ δὲ συμπεριστρέφονται καὶ πάντα τὰ περικυκλοῦντα ἡμᾶς, εἶναι ἀνεπαίσθητος ἡμῖν ἡ κίνησις αὕτη· διὰ νὰ γείνη δὲ αἰσθητὴ ἔπρεπε νὰ ἔχωμεν σημείον τι εὐσταθές μὴ συρόμενον ὑπὸ τῆς γῆς εἰς τὴν περιστροφὴν της, ὅπερ ἤθελε μᾶς χρησιμεύει ὡσάνει κατοπτητήριον ὑπ' ὃ ἠθέλομεν παρατηρήσει διερχόμενα πάντα τὰ σημεῖα εἰς ἕνα κύκλον τῆς γῆς· ἀλλὰ πῶς ἠδύναμεθα νὰ ἔχωμεν τοιοῦτόν τι ἀντικείμενον; ὑπάρχει τοιοῦτον ἄλλ' ἐκτὸς τῆς ἡμέτερας σφαιρας, δυνηόμενον νὰ τεθῇ ὡς τοιοῦτον, καὶ ἰδοὺ ἡ ἀνάγκη νὰ προστρέξωμεν εἰς τοὺς ἀστέρους. Πιθεύοντες ἐξ ἄλλης θεωρίας ὅτι οἱ ἀστέρες μένουσιν ἀκίνητοι ὡς πρὸς τὴν περιστροφὴν τῆς γῆς, παρατηροῦντες ἔτι αὐτοὺς νὰ δῶσιν κινούμενοι ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, ἐσυμπεράναμεν ὅτι ἡ γῆ στρεφόμενη περὶ ἑαυτὴν μᾶς δεικνύει τὰ διάφορα σημεῖα τοῦ οὐρανοῦ θόλου.

Ἀκίνητος αὐτοῦ τῆς δὲ γῆς στρεφόμενης, ὅπως καὶ ὅταν ταξειδεύωμεν, καθήμενοι εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ πλοίου, μᾶς φαίνεται ὅτι ρεύγουν τὰ παράλια ἀλλεπαλληλα, ἐνῶ ἡμεῖς ἐξ αὐτῶν ἀπομακρυνόμεθα. Ἄλλ' ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι ταξειδεύομεν τὰ πελάγη τοῦ Ὀκεανοῦ, χωρὶς νὰ ὑπάρχωσιν ἐφ' ἡμῶν μήτε ἥλιος, μήτε ἄστρα, μήτε σημεῖον τι ὄρατόν εἰς τὸν ὕψιζοντα, ἢ δὲ θάλασσα γαληνιαία, νὰ μὴ μετατοπίσεται ἡ ναῦς μας, τότε δὲν ἔχομεν συνειδήσιν ποῦ εὑρισκόμεθα, καὶ δὲν δύναμεθα νὰ διακρίνωμεν τὴν κίνησιν τοῦ πλοίου μας, ἕως ὅτου ἰδῶμεν σημεῖον τι σταθερὸν εἰς ἕνα βράχον. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ βράχος, τοῦτο τὸ σταθερὸν σημεῖον καὶ ἡμῖν ἐλείπετο ὡς πρὸς τὴν κίνησιν τῆς γῆς, ὅπερ παρατηροῦντες νὰ διαγνώσωμεν τοὺς πελωρίους βηματισμούς της καὶ τὴν ἡμερησίαν κίνησιν της, καὶ τὸ ὅποσον ὁ κύριος Φουκῶ ἀνεῦρεν· Καὶ χάρις εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ μηχανικοῦ τούτου ἀξιώματος καὶ εἰς τὸν πνευματωδέστατον μηχανικόν, ἤδη δύναμεθα χωρὶς νὰ ἐξέλθωμεν τοῦ δωματίου μας, καὶ χωρὶς νὰ διαμείνωμεν ὑψοῦντες τὸν ὀρθαλμὸν πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐπὶ πολλὴν ὥραν νὰ παρατηρῶμεν ἀντικείμενα προσκεκολλημένα ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς γῆς καὶ ἐπομένως κινούμενα μετ' αὐτῆς νὰ διαβαίνωσιν ὑπὸ τὸ σημεῖον τοῦτο, ὅπερ ὁ Κ. Φουκῶ κατέστησεν ἀκίνητον πρὸς τὴν κίνησιν τῆς γῆς· ἐπαναλαμβάνομεν ὁμοῦς ὅτι τοῦτο ἔγεινε μόνον ὡς πρὸς τὴν ἡμερησίαν τῆς γῆς κίνησιν, τὴν παραγωγὴν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός· περὶ δὲ τῆς ἐτησίου τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον κινήσεως, εἶναι κίνησις ἢ οὐδαμοῦ πείραμα τῆς φυ-

της κινήσεως, δόξα: θά θελήσει τις να του μεταβαλλή το επίπεδον του, ή κλίση τας χείρας, ή στρέψων αυτό προς ένωτό ή προς νότον ενώ το πριν έβλεπε προς άνωτόλας θά δοκιμάσει τις τοιαύτην άντίστασιν εκ του κινουμένου σώματος, όπερ δεν θέλει να άφήση την διουλυσιν της προτέρας κινήσεως του, ώστε πρέπει να καταβάλλη αρκετήν δύναμιν διά να την νικήση.

Ο δίσκος, άπλξ ώθηθεί, στρέφεται επί πολλά λεπτά, και έχει τις κινήσεις να τον διευθετή τον φέρουσι έπειτα επί του όργάνου της ύποστηρίξεως ένθα δύναται έλευθερώσά να εξοκολουθή να στρέφεται διατηρών το επίπεδον της κινήσεώς του το επίπεδον τουτο άποβαίνει είδος τι άντικειμένου σταθερού προς την κίνησιν της γης. Έάν ή γη στρέφεται, έχοντες πρό ήμών σημείον άκίνητον όπερ θά μάς χρησιμεύσῃ ως κατοπτέριον θά έβωμεν άπαντα τά σημεία μετακινήθέντα ως προς τον δίσκον, και διελευθόντα άλλεπαλληλα υπ' αυτόν τουτο συμβαίνει τῷ όντι, και διά να μεγεθυθή ή κίνησις αυή εις τους όφθαλμούς μας: διά να την καταστήσωμεν καταφανέστεραν, όμιλιζόμεθα με μικροσκοπίον, όπερ μεγεθύνει την κίνησιν καθώς και τά αντικείμενα, και τότε βλέπομεν αύτα κινούμενα από τα δεξιά προς τα άριστερά, δεν πρέπει δε να λησμοσύμεν ότι και ήμεεις παρασυρόμεθα από της γης, ώστε μάς φαίνεται ότι ο δίσκος μεταβαλλει θέσιν, και ή κίνησις του είναι αντίτροπος της γήινου όπως και εις το έκκριές.

Τοιαύται είναι αι ωραιόταται άνακλύψεις του κυρίου Φουκώ και τοιούτων είναι το όργανον το άποκαλύψθέν Γυροσκοπίον. Τῷ όντι: αι άνακλύψεις έμφανίζον πνεύμα εξαίον, άλλα ά: με καλύψει το όνομα του Φουκώ, το όνομα του μηχανικού του κατασκευάσαντος το Γυροσκοπίον του καλουμένου Froment, και μάστιχα παρά τοις σοφοίς τοις επισταμένοις τας δυσκολίας της μηχανικής τέχνης.

Δέν πρέπει όμως να παραλείψω και άλλας τινας ιδιότητας άξιολογώτατας, τας όποιας έχει το έργαλειόν τουτου κυρίου Φουκώ πρώτον μέν ότι δείκνυει άπαντα τα σημεία, εϋθύς όμως άμα κινήθη ο άξων δείκνυει τον Βορράν και τον Νότον. Η δε δευτέρα μάς δίδει την κλίσην του άξονος της γης. Διότι τεθέντος του έργαλειου ούτως ώστε ο άξων να μένη έλευθερός να κλινή ή να αποκλίη, διά να είναι ισόρόπος προς το έργαλειόν θη γήνη όριζόντιος, ένόςφω δεν στρέφεται ο δίσκος, άλλ' άμα δοθῃ ή περιστροφική κίνησις, τό έν των άκρων του άξονος άνοψύεται, τό δε έτερον ταπεινούται μέχρις ότου γίνη παράλληλον προς τον άξονα της γης.

Τῷ όντι θά είναι ωραιότατον ένταυτῷ και θαυμασίον θέαμα, να βλέψη τις την εξαίρετον αίσθητικὴν του μικροῦ τουτου όργάνου, έμψυχουμένην [από την ζωὴν του πλανήτου μας, του υπήκοντος εις την δύναμιν εκείνην την μυστηριώδη και άόρατον, ήτις τον αναγκάζει να στρέφεται περι αυτήν πλαγιάζοντα τας φάσεις του διά να τας παρουσιάσῃ εις τον εϋεργετικόν ήλιον.

(Κατά το Γαλλικόν) K. Z. Μάϊτας.

Ο ΑΙΛΟΥΡΟΣ.

Ο αϊλουρος δεν έχει τας σωματικὰς αναλογίας της οϊκοτρόφου γαλις: οι μέν πόδες αυτου είσι μάλλον παχείς και μακρότεροι, βραχύτερα δε ή ούρα και κωνική, ό ότι λήγει λεπτυομένη. Η κεφαλή επίσης υπάρχει ισχυροτέρα και ο όργανισμός είναι άνάλογος των βείων κινήσεων, των τερατίων αλμάτων και της μεγάλης κατά την πάλην ισχύος του ζώου. Έχει δε τά χείλη μέλαινα ως και τά πέλαμα των ποδών, και άκκυρά μέν ταινία εκτείνεται από της βίχσεως μέχρι της ούρας, ξάβδοι δε μέλαινα, ότε μέν ευρύτερα ότε δε στενωτέραι, διαποικίλλουσι το φαιόν αυτου δέρμα, παρομοιάζουσαι εις τά ποικίλιματα της έν τη άνατολική Ινδια τίγριδος. Ο άρβρην είναι μεγαλείτερος της θηλείας, λέγεται δε ότι παρετηρήθη εις έχων τριάκοντα τέσσαρας δακτύλους από του άκρου των χειλέων μέχρι της βίχης της ούρας.

Ο αϊλουρος καταστρέφει τά πτηνά, ού μόνον τά άγρια, άλλα και τά οϊκότροφα, όταν τύχη πλησίον των κτημάτων και των οϊκων των ανθρώπων, αι δε έρημώσεις αυτου υπερβαίνουσι τας της αλώπεκος. Αλλ' όσον και αν πεισθῃ, ούδέποτε όρμησά κατά της λείας, εάν δεν πεισθῃ πρώτον ότι ούδεις υπάρχει κίνδυνος. Είπαν δε πολλοί ότι την ήμέραν δικιτάται εις δάση πυκνότατα και μεγάλα, και το έπίστευσαν ευκόλως όότι άποφεύγει τον άνθρωπον μετά πολλης έπιδειξότητος. Κατά πάσας τας βασιλικὰς άγρας, από της πτώσεως του Ναπολέοντος μέχρι του 1830, εις μένος αϊλουρος έρονεύθη, και τοϋτο άπεδείχθη διά των θηρευτικων ήμερολογίων, άτινα ευρέθησαν εις το Κεραμικόν μετά τας τρεις του Ιουλίου ήμέρας. Και όμως αι άγραι έγέγοντο δι όλων των δασων του Ραμβουλέ, Φονταίνεβλώ, Κομπιέν κτλ. Τί πρέπει άρα να εικάσωμεν, ότι το γένος του ζώου τουτου είναι αληθώς σπάνιον, ή διαιτάται κρυπτόμενος εις τας μάλλον δασώδεις έρημίας; ούδεν των συμπερασμάτων τουτων είναι αληθές, διότι ο αϊλουρος οϊκεϊ άρόβως εις τά περι τους Παρισίους δάση και ού μόνον έπισκέπτεται πολλάκις τας εκεί ευρισκομένας οϊκίας, άλλα, τό τολμηρότερον, συγκαινωνεί μετά της γαλις; και παράγει τέκνα μετέχοντα των δύο φύσεων. Η κυρία Έλβετίου ειχεν εις τό κτημά της εις Auteil γαλήν εκ τοιούτου συνδέσμου γεννηθείσαν, ήτις ούδέποτε ήμερώθη καθ' ολοκληρίαν, ούδέ ήδυνήθη να οϊκειωθῃ εις τον θόρυβον των συναναστρωτων και εις την κίνησιν των ήθροισμένων ανθρώπων: πάσα περι εξημερώσεως προσπάθεια απέβη έντελώς άτελεσφόρητος. Η γαλή δε αυτη ειχεν εις τά μελανά χείλη κηλίδας τινας έρυθράς, μαρτυρούσας τό άμφιγενές της καταγωγής της, τό σχήμα δε και του δέρματος αυτης ή γροιά επεβιβαίουσ τας επί έτέρων άμφιγενων ζώνων παρατηρήσεις. Αλλά ταϋτα δεν άποδεικνύουσιν ή πράγματα έγγνωσμένα, ούδ' ή-

γνωσμεν προτου, ότι ο αϊλουρος έχει φύσιν έπιτηδειαν μέν προς ασφάλειαν της υπάρξεώς του, άλλ' άνεπιδεκτον άνατροφής και έχθραν πάσης άθρωπίνης κοινωνίας. Το άγριον λοιπόν των ιδιωμάτων αυτου άπεδείχθη άναντιβήτως όπου εξωγήθησαν αϊλουροι μικράς ηλικίας, άσπασθέντες από τά δάση προς εξημερώσιν.

Οι Άγγλοι, αν και κατώρθωσαν την καταστροφήν των λύκων, δεν ήδυνήθησαν να άπαλλαγώσιν από τας διαρπαγάς των αϊλουρων, οϋτινες ευρίσκονται εις πάσαν την μεσημβρινήν Ευρώπην, άλλα, κατά τον Παλλαν, δεν υπερέβησαν την όροθεσίαν του Ούργλ, διότι δεν φαίνονται εις κανέν μέρος της Ασιανης

εκεινης. Πάντα λοιπόν ταϋτα μαρτυροϋσι την αρχαιοτάτην ποικίλιαν του γένους εις τόπους, ένθα άποκλειστικώς διαιτάται, εάν δ' έπιστεύσωμεν αφρικανικήν την καταγωγήν του, έπρεπε να έπιπροσθώσωμεν εις τον χρόνον της έν Κίνα υπάρξεώς του, τον χρόνον της έν εκάστῳ μέρει της ασιανης Ηπειρου διατριβής του, ώστε ή φαντασία έμελλε να εκπληχθῃ υπολογίζουσα άναριθμητον αιώνων αλληλουχίαν.

Το δέρμα του αϊλουρου είναι περικαλλές και χρησιμώτατον άλλα λιαν σπάνιον, όπως δ' αν έχη, είναι ευκταία ή έντελής καταστροφή του επιβλαβους τουτου ζώου, διότι, ή παρουσία αυτου δεν μαρτυρείται ή από τά τεκμήρια των κακοπραγιών, αϋτινες

Ο Αϊλουρος.

Ρωστίας. Εάν δ' ήδυνάμεθα να πεισθώμεν ότι ούδακως αποδίδονται πολλάκις εις την αλώπεκα. Ο δαμου της Ασίας ευρίσκεται, τότε ήτον αναμφίβολον ότι το γένος τουτο διεκρίνετο πάντοτε από τό γένος της οϊκοτρόφου γαλις, άλλ' ο Τέμιγγ πιστεύει ότι τό γένος ταϋτης παρήχθη από είδος τι αϊλουρων της άκτότης Αφρικης, έν άγρια ειτέτι καταστάσει διαιωμένων. Πριν όμως παραδχθώμεν τον συμπερασμόν του, έπρεπεν, εάν τουτο ήτο δυνατόν, να παρακολουθώμεν τά ίχνη των μεταστάσεων των γενων τουτων από της Αφρικης μέχρι της Κίνας, ένθα τό μέν αρχικόν είδος παρεμορφώθη καταφανέστερον, υπάρχουσι δε γαλαί έχουσαι όσα κρεμαστά, αϋτινες ούδέ θηρεύουσιν, ούδ' εις άλλο είσι χρησιμοι, ή εις τας διασκευάσεις των συναναστρωτων της κοινωνίας

(Εκ τ.υ Γ. Γαλλικού)

G. X. Z.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΜΕΛΕΤΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ.

Διασκευασθεῖσα και πλουτισθεῖσα σημειώσσειν

ὑπὸ Κ. ΕΥΘΥΒΟΥΛΟΥ

*Καθηγητοῦ τῆς μεγάλης τοῦ γένους σχολῆς
ἐν Κωνσταντινουπόλει.*

Ἐκδίδεται εἰς τέσσαρας τόμους

ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ τυπογράφου τε καὶ βιβλιοπώλου

N. ΑΔΑΜΙΔΟΥ.

Ἐκαστος τόμος τιμᾶται γροσίων 30, μόνον δὲ ἐπὶ τοῦ πρώτου προκαταβάλλονται καὶ ὑπὲρ τῶν λοιπῶν 30 ἔτερα.

Ἐίχομεν μέχρι τοῦδε πολλὰς ἱστορίας τῆς παλαιᾶς καὶ νέας Ἑλλάδος, τῆς Ῥώμης, τῆς Γαλλίας κτλ. Ἐξεδόθησαν δὲ καὶ τῆς ἐθνικῆς εἰδωλοκρατίας ἐγχειρίδια, αἱ λεγόμεναι μυθολογίαι, προσέτι δὲ καὶ ἀρχαιολογικὰ βιβλία τῶν τε Ἰουδαίων καὶ τῶν Ἰνδῶν ἀλλὰ πρᾶγμα ἀπίστευτον ἐστερουμένα σχεδὸν παντελῶς συγγράμματος παριστάνοντος τὴν πρῶτην ἀρχὴν καὶ τὴν σὺνταξιν τῆς ἀληθοῦς θρησκείας, τὰς παραδόσεις καὶ τοὺς κανόνας καὶ τοὺς διαπρέψαντας αὐτῆς λειτουργοὺς, καθὼς καὶ τοὺς κινδύνους καὶ διωγμοὺς, ὄσους κατὰ διαφόρους περιόδους ὑπὸ τῶν θεομάχων αἰρετικῶν καὶ τῶν βραδύργων ὑπέστη.

Καὶ ὅμως ἐκτὸς τῆς ψυχικῆς σωτηρίας εἰς τὴν θρησκείαν ὁμολογουμένως χρεωστοῦμεν καὶ τὴν πολιτικὴν ἡμῶν ὑπαρξιν.

Ὅτι ἡ ἄγνοια τῶν σπουδαιωτάτων συμβεβηκότων τούτων ἐβλάψε μεγάλως τὸν λαὸν ὑπάρχει πρόδηλον εἰς πάντας, ἐμαρτύρησαν δὲ ἐσχάτως καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα.

Ἄλλ' ἡ ζῆμια ἐπαπειλεῖται μεγίστη μάλιστα κατὰ τοὺς παρόντας καιροὺς, ὅτε εἰ ἑτερόδοξοι ὡς λύκοι περιτριφυρίζουσι τὰ πρόβατα τῆς λογικῆς ποιμνῆς τοῦ Χριστοῦ ἐν μέσῳ τοῦ σκότους τῆς θρησκευτικῆς ἀμαθείας, πολλάκις δὲ καὶ συναγελάζονται μετ' αὐτῶν.

Ἡ τοῖς ἱερῶν καθήκον ἀναμφιβόλως τῆς πρεῖταμένης τῶν ἐκκλησιαστικῶν συνοδικῆς ἀρχῆς νὰ προλάβῃ τὰς ἐπιβουλάς τῶν ἐχθρῶν τῆς ὀρθοδοξίας, ἐροδιάζουσα τοὺς χριστιανούς, ἰδιαίτερος δὲ τοὺς πνευματικούς αὐτῶν ὁδηγούς διὰ τοιοῦτων γνώσεων ἄλλ' οὔτε αὐτὴ συνέλαβε τὸν γενναῖον τοῦτον καὶ ψυχωφελῆ σκοπὸν, οὔτε εὐσεβῆς τις φιλόλογος, ἢ τυπογράφος ἐτόλμησεν οἰκοθῆν νὰ καταβῆ εἰς τὸν ἀξέ-

παινον ἀγῶνα, ἀποδειλιῶν ἴσως εἰς τὴν δυσκολίαν καὶ φοβούμενος τῆς δαπάνης τὸ ὑπέροχον, ὥστε κατὰ τοῦτο καθὼς καὶ κατὰ τὰ λοιπὰ, ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία ἤλαττοῦτο, καὶ εἰσέτι δὲ ἐλείνωσ'· καθυστερεῖ εἰς τὴν πρωτότοκον τῶν ἐκκλησιῶν.

Ἀπέκειτο λοιπὸν καὶ τῆς περὶ τούτου φροντίδος ἡ τιμὴ εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλῃν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν· διότι καὶ ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς δυναστείας αὐτῆς κυρωμένον ἐτιέχουσα τὸν αὐχένα, πολλοὺς δὲ συνεχωμένη πειρασμοῖς καὶ περὶ ἄλλων εὐδέποτε ἑαυτὴ μεριμῶσα ψυχωσπηρίων βιβλίων καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τοῦ Μελετίου ἀρτίως ἐπεθύμησε τὴν ἐκδοσιν.

Ἡ πολὺτιμος πραγματεία αὕτη συνταχθεῖσα κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΖ. αἰῶνος ὑπ' ἀνδρὸς ἐλλογιμοῦ μὲν καὶ ζηλωτοῦ τῆς ὀρθοδοξίας, μὴ εὐποροῦντος ὅμως τῶν ἀναγκαίων βοηθημάτων διὰ νὰ ἐξελέγῃ ἀφ' ἑαυτοῦ ἀνατρέχων εἰς τὰς πηγὰς καὶ τὴν ἀκρίβειαν τῶν συλλεγομένων ἐξ Ἰταλικῶν, ἢ Λατινικῶν συγγραμμάτων, ἐμελλε νὰ φέρῃ τινὰς ἐλλείψεις κατὰ τὸ πραγματικὸν μέρος, ἀλλ' αἱ κῆρες αὐταὶ δλίγον ἴσως ἐδύναντο νὰ ἀμαυρώσωσι τοῦ ὄλου τὴν κλλονὴν ἀ μετὰ φρασὶς χυδακῆ ἀρελοῦσαν τὴν σεμνότητα τῆς ἀρχαίας γλώσσης δὲν διέφθειρε πολλαχοῦ καὶ τὰ νοήματα.

Διὰ τοῦτο ἀπέβανεν ἀναγκαῖον νὰ διασκευασθῇ μὲν ὄλον τὸ κείμενον διορθουμένων τῶν αὐτοσχεδιῶν, ἢ πλημμελῶν χωρίων δι' ἐπικαίρων σημειώσεων, ἀπαρτισθῇ δὲ ἡ ἀφήγησις μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων, ἔπειτα νὰ ἀποκατασταθῇ καὶ ἡ ἀρχαία τοῦ Ἑλληνικοῦ λόγου ἱεροπρεπῆς χάρις. Τὸ ἔργον ἐκ τούτου ἀνεδέχθη ὁ Κ. Κ. Εὐθυβούλης διαπρέπων οὐ μόνον ὡς καθηγητῆς τῆς ἀληθοῦς καὶ θεομύτου φιλοσοφίας, ἀλλὰ καὶ ὡς θιασώτης ἐνθέρμος τῶν θεοπνεύστων διδασκάλων τῆς ἐκκλησίας, προσέτι δὲ καὶ τῶν καθεστώτων τῆς εὐσεβείας νομίμων ῥητορικώτατον καὶ ἀκαταγώνιστον πρόμαχον.

Τούτων ἤδη γενομένων, ἀνεκαλύφθη θειοτέρα τιμὴ τῆς καὶ αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως τὸ πρωτότοπον αὐτοῦ ἐκ πολλοῦ ἤδη ἀπολωλός. Ἀλλὰ πάλιν ὁ ζῆλος τῆς μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἀπέβανεν μάταιος ἂν φιλόκαλος καὶ φιλόμουτος τυπογράφος καὶ βιβλιοπώλης ὁ Κ. Α. Ἀδαμίδης δὲν ἀσφάτιζε νὰ ἀναλάβῃ εὐθαρσῶς τὴν ἐπιχείρησιν τῆς ἐκδόσεως, ὥστε ἀξίως τοῦ συγγράμματος ἐξετελείσθῃ ἡ ἡ πολυτιμὴς ἢ ἐκτύπωσις τοῦ πρώτου τόμου.

Τὴν κατόρθωσιν ταύτην ἀναγγέλλοντες παρακινούμεν πάντας τοὺς φιλαναγνώστας ὁμογενεῖς, ἰδιαίτερος δὲ τοὺς ἱερομονάχους τῶν μοναστηρίων τοὺς ἱερεῖς τῶν ἐνοριῶν καὶ τοὺς διδασκάλους τῶν σχολείων νὰ ἀποκτήσωσι τὸ εὐπράδῃς τοῦτο σύγγραμμα ὡς θησαύρισμα πολυμαθείας οὐ μόνον ὠφέλιμον, ἀλλὰ καὶ τερπνὸν κατ' ἐξοχὴν διὰ τὴν ποικιλίαν τῆς ὕλης τοσοῦτους αἰῶνας περιλαμβάνουσα.

Ἐλπίζομεν ὅτι καὶ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν θέλει φιλοτιμηθῆν νὰ συνεργήσῃ τοῦλάχιστον ὑπὲρ πάντων τῶν εὐαγῶν καταστημάτων τοῦ κράτους καὶ ὑπὲρ τῆς δημοσίου βιβλιοθήκης.